

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Komparace leasingu dle IFRS 16 a dle české účetní legislativy
Lease Comparison according to IFRS 16 and Czech Accounting Legislation

Student: Bc. Denisa Musilová
Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.

Ostrava 2019

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Denisa Musilová**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: **Komparace leasingu dle IFRS 16 a dle české účetní legislativy**
Lease Comparison according to IFRS 16 and Czech Accounting Legislation

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Leasing a jeho vykazování dle IFRS 16 a dle české účetní legislativy
3. Analýza dopadů rozdílů vykazování na finanční ukazatele
4. Komparace vykazování dle IFRS 16 a českých předpisů ve vybrané obchodní společnosti
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 5. vyd. Brno: BizBooks, 2017. 368 s. ISBN 978-80-265-0692-8.

MACKENZIE, Bruce. *Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2014. 1055 p. ISBN 978-1-118-73409-4.

PROCHÁZKA, David. *Ekonomické dopady implementace IFRS v Evropě*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2015. 154 s. ISBN 978-80-245-2097-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci včetně Přílohy 1 vypracovala samostatně za použití uvedené literatury.

V Ostravě dne 26. dubna 2019

.....
Bc. Denisa Musilová

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Leasing a jeho vykazování dle IFRS 16 a dle české účetní legislativy	6
2.1	Leasing dle IFRS 16	6
2.1.1	Rozsah působnosti, definice a základní pojmy	7
2.1.2	Leasing z pohledu nájemce.....	11
2.1.3	Leasing z pohledu pronajímatele	17
2.1.4	Prodej a zpětný leasing	22
2.2	Leasing dle české účetní legislativy	23
2.2.1	Rozdělení a účetní zachycení leasingu	24
3	Analýza dopadů rozdílů vykazování na finanční ukazatele	29
3.1	Poměrové ukazatele finanční analýzy	30
3.2	Modely finanční analýzy	34
3.3	Účetní závěrka dle IFRS 16 a dle českých předpisů z pohledu nájemce	37
3.4	Dopady zavedení nového standardu na vykazování.....	38
4	Komparace vykazování dle IFRS 16 a českých předpisů ve vybrané obchodní společnosti.....	45
4.1	Porovnání účetních výkazů dle IFRS 16 a české legislativy	45
4.2	Analýza účetních výkazů ve vybrané letecké společnosti.....	45
4.3	Analýza finančních ukazatelů ve vybrané letecké společnosti.....	51
5	Závěr.....	61
	Seznam použité literatury.....	64
	Seznam zkratk	68
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Financování prostřednictvím leasingu je v současné době důležitým zdrojem financování při pořízení dlouhodobého majetku. Jeho časté využívání především společnostmi podněcuje k tomu, aby jeho zachycení v účetnictví bylo určitým způsobem regulováno. Mimo leasingové financování existuje další řada jiných prostředků, kterými je možné financovat investiční činnost podniku, resp. prostřednictvím kterých lze pořídit dlouhodobý majetek. Z hlediska finanční teorie jsou zdroje financování členěny na interní (např. akcie, odpisy nebo zisk) a externí (např. leasing nebo bankovní úvěry).

Již neplatný mezinárodní standard IAS 17 byl mnoho let kritizován, což zapříčinilo, že se Mezinárodní rada pro účetní standardy (IASB) a Rada pro standardy finančního výkaznictví (FASB) rozhodla do konvergenčního procesu zařadit také leasingy. Nedostatečná vypovídací schopnost vykazování dle IAS 17, a také zkreslení některých finančních ukazatelů z důvodu vykazování operativního leasingu pouze v podrozvahové evidenci bylo hlavním předmětem kritiky. Zavedení nového standardu IFRS 16, který zcela nahradil IAS 17, by mělo tyto nedostatky odstranit.

Při zpracování této diplomové práce bylo vycházeno ze skutečnosti, že řada tuzemských účetních jednotek má povinnost mimo jiné účtovat a sestavovat účetní závěrku v souladu s mezinárodními účetními standardy (mezinárodními standardy účetního výkaznictví), z nichž jeden je věnován právě problematice leasingů. Vzhledem k tomu, že rozdíly ve vykazování mezi mezinárodními účetními standardy a českými účetními standardy byly značné již dříve a se zavedením nového standardu se rozdíly v oblasti vykazování operativního leasingu z pohledu nájemce ještě prohloubily, bude tato problematika předmětem diplomové práce.

Cílem této diplomové práce je jednak porovnat oba přístupy, ale především analyzovat a zhodnotit důsledky, které společností plynou ze zavedení nového standardu IFRS 16 v platnost, a také srovnání koncepce vykazování s českým účetnictvím z pohledu nájemce. Cílem naopak není zaměření na vykazování leasingu z pohledu pronajímatele, jelikož při vykazování na straně pronajímatele po zavedení nového standardu IFRS 16 k tak významným změnám nedošlo.

Diplomová práce je rozdělena na pět samostatných kapitol, z nichž obsahem první je Úvod a poslední Závěr.

Pro přehlednost bude ve druhé kapitole popsán obsah nového standardu IFRS 16 a stručně přiblíženy rozdíly, které jsou uplatňovány v porovnání s původním standardem

IAS 17. Nastíněny budou také důvody vzniku konvergenčního procesu v projektu leasingů. Přiblížena bude rovněž problematika vykazování leasingu dle českých účetních předpisů. V závěru kapitoly budou shrnuty významné rozdíly při vykazování leasingu z pohledu mezinárodních standardů a z pohledu českých účetních předpisů.

Na popis vykazování leasingu dle nadnárodních a dle českých předpisů volně navazuje obecná analýza dopadu rozdílného vykazování na vybrané finanční ukazatele, finanční modely, a také vybrané účetní výkazy.

Cílem čtvrté kapitoly je potvrdit významnost zavedení nového standardu IFRS 16 pro vybranou obchodní společnost. Z důvodu průkaznosti výsledků byla pro modelový příklad zvolena fiktivní letecká společnost, jelikož právě aerolinky často využívají pro financování operativní leasing. Pro danou leteckou společnost budou demonstrovány změny ve výkazu o finanční pozici a výkazu o úplném výsledku z pohledu české účetní legislativy a dle IFRS 16. Prostřednictvím vzorců a tabulek z předešlé kapitoly budou také následně vypočteny vybrané poměrové ukazatele finanční analýzy, a také Altmanův index a index IN05 z pohledu IFRS 16 a české účetní legislativy.

V diplomové práci budou použity metody popisu, komparace, analýzy, finanční analýzy, matematické a statistické metody a zhodnocení.

2 Leasing a jeho vykazování dle IFRS 16 a dle české účetní legislativy

V rámci mezinárodních účetních standardů je leasing definován jako „smlouva, ve které pronajímatel poskytuje nájemci právo užívat aktivum po stanovenou dobu za jednorázovou platbu nebo řadu plateb“ (IAS 17). Dle IFRS 16: „Smlouva je, nebo obsahuje leasing, pokud dává zákazníkovi právo kontrolovat použití identifikovaného aktiva v časovém období výměnou za protihodnotu.“

Firmy mohou zvolit pro financování svých investic vlastní kapitál nebo cizí zdroje, mezi které patří právě leasing či bankovní úvěr. Při rozhodování mezi financováním formou bankovního úvěru nebo leasingu je třeba zvážit všechny pozitiva a negativa a především finanční možnosti firmy. Klíčovou oblastí pro rozhodování firem je zejména právo disponování s majetkem, daňové dopady, administrativní náročnost a finanční nákladnost pořízení.

Hlavní výhodou financování prostřednictvím leasingu je, že firmy nemusí dané aktivum pořizovat, ale mohou si ho jen pronajmout, a nebo pořídit až po skončení leasingové smlouvy. Některé firmy však financování pomocí leasingu využívají z důvodu skrytí zadlužení firmy v případě operativního leasingu, jelikož tento leasing není vykazován v rozvaze, ale pouze v příloze finančních výkazů. Takto jsou ovlivňovány klíčové finanční ukazatele, které jsou pro akcionáře a investory významným zdrojem informací pro svá rozhodnutí. Preference firem při volbě operativního leasingu jako zdroje financování pramení z důvodu skrytí závazků a tím i podhodnocení finanční páky.

2.1 Leasing dle IFRS 16

IFRS 16 plně nahrazuje původní standard IAS 17 zabývající se vykazováním leasingů účetních jednotek. IAS 17 byl dlouhou dobu kritizován, jelikož jeho způsob klasifikace leasingu na finanční a operativní a následné odlišné vykazování v účetnictví vedlo k tomu, že účetní jednotky měly možnost účelově ovlivňovat formu podmínek leasingu tak, aby byl vykazován jako operativní. U operativního leasingu účetní jednotky nevykazovaly aktiva a finanční závazek v rozvaze, což ovlivňovalo finanční ukazatele. (Dvořáková, 2017)

Rada IASB a FASB se spojila za účelem aktualizace přístupů k účtování leasingu účetními jednotkami a harmonizace úpravy dle IFRS a dle US GAAP. Na svých jednáních se shodli v tom, že nájemce by měl být povinen rozeznat aktiva a finanční závazky bez ohledu na

to, o jaký typ leasingu se jedná (s výjimkami uvedenými ve standardu). Stejného názoru dosáhly také v případě otázky ocenění leasingových závazků a jejich vykazování u leasingů původně klasifikovaných jako finanční. Také v problematice vykazování leasingu u pronajímatele došlo ke shodě; je zachována klasifikace finančních i operativních leasingů. Neshoda v názorech se objevila až v přístupu k leasingu, který byl původně klasifikován jako operativní. IASB se rozhodla, že účetní jednotky v těchto případech budou aplikovat tzv. „single lessee accounting“, tudíž se bude o každém leasingu účtovat stejným způsobem. FASB však došla ke stanovisku „dual lessee accounting“, které se zakládá na principech původního standardu US GAAP, který rozlišuje finanční a operativní leasing a také o nich rozdílně účtuje. (IASB 2016c)

2.1.1 Rozsah působnosti, definice a základní pojmy

Dle zprávy vydávané EFRAG „Endorsement Status Report“ z 29. března 2018, byl standard IFRS 16 Leasingy schválen pro použití v EU k 31. říjnu 2017 a publikován v Úředním věstníku k 9. listopadu 2017. EFRAG tak dodržela harmonogram, ve kterém stanovila, že standard bude schválen ještě před dnem jeho povinné aplikace účetními jednotkami, což je 1. 1. 2019. (EFRAG, 2018)

Cílem standardu IFRS 16, který koresponduje s celkovou podstatou účetního systému IFRS definovanou koncepčním rámcem, je zajistit, aby účetní závěrky byly co nejvíce vypovídající a jak strana nájemce, tak strana pronajímatele poskytovaly uživatelům účetní závěrky relevantní informace ohledně leasingových vztahů účetních jednotek, na základě kterých je možné spolehlivě hodnotit finanční výkonnost a pozici společností.

Nově standard na straně nájemce zaujímá jednotný účetní model leasingu (tzv. „single lessee accounting model“), což znamená, že účetní zachycení je pro všechny leasingy stejné (s výjimkami uvedenými ve standardu). Strana pronajímatele se naopak zakládá na duálním modelu účtování leasingu. Zde je stále leasing klasifikován na operativní a finanční.

Dvořáková (2017) ve své analýze konstatovala, že tímto odtržením účetního zobrazení u nájemce a pronajímatele vzniká otevřený problém standardu, ale dodává, že jde o řešení, které je opodstatněné, jelikož v případě zrušení klasifikace leasingu u pronajímatele by docházelo k problémům z hlediska částečného odúčtování aktiva účetní jednotky.

Standard je aplikován pro všechny leasing účetní jednotky s výjimkou:

- servisních a koncesních dohod zahrnutých v IFRIC 12,
- leasing biologických aktiv upravených standardem IAS 41 – Zemědělství,

- leasingových smluv o užívání ropy, zemního plynu, nerostů a podobných neobnovitelných zdrojů (zahrnuto ve standard IFRS 6 – Průzkum a hodnocení nerostných zdrojů),
- licencí na duševní vlastnictví poskytovaných pronajímatelem (upraveno standardem IFRS 15 – Výnosy ze smluv se zákazníky),
- práv nájemce na základě licenčních smluv (standard IAS 38 – Nehmotná aktiva).

Identifikace leasingu

Jak píše Dvořáková (2017), východiskem IFRS 16 je přesná specifikace podmínek, na základě kterých se posuzuje, zda se jedná o leasingovou smlouvu, či zda smlouva leasing obsahuje. Důležité je rozlišovat leasing od poskytnutí služby. Od služby se leasing odlišuje tím, že na počátku leasingu získá nájemce kontrolu nad konkrétním aktivem. Na rozdíl od standardu IAS 17, který tuto problematiku řešil zejména v rámci IFRIC 4 – Určení, zda smlouva obsahuje leasing, je tato část v novém standardu přesně formulována.

IFRS 16 definuje leasing jako smluvní vztah, kdy je na nájemce po dobu trvání leasingu převedeno právo řídit užití identifikovaného aktiva a právo získat v podstatě všechny ekonomické užitky z daného aktiva. Identifikované aktivum je klíčové pro rozpoznání a odlišení leasingu od poskytování služby. Leasingová smlouva se musí vždy týkat konkrétního aktiva, které je ve smlouvě většinou přesně vymezeno. Obvykle je v leasingové smlouvě vymezeno explicitně, avšak v některých případech lze identifikovat aktivum i implicitně, a to například výkonem.

Identifikované aktivum (předmět leasingu)

Předmětem leasingu je ve standardu označováno identifikované aktivum. O předmět leasingu jde v tom případě, kdy je aktivum explicitně specifikováno ve smlouvě (například státní poznávací značka u aut, sériové číslo u strojů, aj.) nebo když je implicitně specifikováno, že je poskytnuto k užívání nájemci. Smlouva naopak neobsahuje identifikované aktivum, a tedy ani leasing, v případě, kdy je ve smlouvě specifikovaná činnost, jež si účetní jednotka pronajme (například převoz nákladu lodí u logistické společnosti). Je však možné zaměnit aktivum, které tu činnost provede (pronajímatel sám rozhodne o tom, která loď bude využita například dle dostupnosti nebo vhodnosti vzhledem k charakteru nákladu).

Leasing rovněž podporuje tzv. „portfolio přístup“, což znamená, že umožňuje spojovat více smluv do tzv. portfolia na základě jejich společných (podobných) charakteristik. Toto agregování individuálních leasingových smluv ale nesmí výrazně ovlivnit podobu účetních

výkazů oproti situaci, kdy by byly smlouvy z leasingu vykazovány samostatně. Účetní jednotka má povinnost agregovat smlouvy uzavřené ve stejném časovém období se stejným obchodním partnerem, za předpokladu, že je splněno alespoň jedno z následujících kritérií věcné či ekonomické vzájemné závislosti leasingových smluv:

- smlouvy jsou uzavírány jako součást jedné dohody, a tudíž dopady smluv není možné posoudit samostatně;
- částky v jednotlivých kontraktech se vzájemně ovlivňují (jsou na sobě vzájemně závislé, např. uzavřením jiné smlouvy je poskytnuta výhodnější cena);
- právo k užívání v jednotlivých smlouvách tvoří jednu samostatnou leasingovou komponentu. (Dvořáková, 2017)

Substituční právo (právo na výměnu aktiva)

Substituční právo je právo pronajímatele (poskytovatele) vyměnit (substituovat) identifikované aktivum za jiné. Musí být zakotveno ve smlouvě. Při posouzení, jestli se jedná o leasing, či nikoliv, je nutné je vzít v úvahu a zhodnotit, zda-li se jedná o podstatné substituční právo či nikoliv. Substituční právo je považováno za podstatné, jestliže jsou splněny obě následující podmínky:

- pronajímatel má právo vyměnit identifikované aktivum kdykoli v průběhu trvání leasingu a nájemce nemá možnost substituci nijak ovlivnit; a současně
- pronajímatel by měl mít ekonomický prospěch z výměny aktiva.

O nepodstatné substituční právo jde však naopak v tom případě, kdy pronajímatel vymění nefunkční aktivum za nové, což je případ, kdy nemá reálný prospěch ze substituce aktiva.

Komponenty smlouvy

Účetní jednotka při kategorizaci předmětu leasingu nebere vždy předmět smlouvy jako celek. Za předpokladu, že je ve smlouvě více než jeden předmět plnění, je nutné zhodnotit, které komponenty smlouvy jsou předmětem leasingu, které naopak nejsou, a následně o nich rozdílně účtovat a rozdílně k nim přistupovat. Nový standard IFRS 16 pro leasingy se při dekompozici leasingové smlouvy odkazuje na standard IFRS 15 – Výnosy ze smluv se zákazníky, jelikož zde jsou aplikovány shodné principy pro identifikování jednotlivých komponent smlouvy. Stěžejním indikátorem pro identifikaci části předmětu smlouvy jako samostatné komponenty je fakt, že poskytuje užitek samostatně (nebo při použití s běžně dostupnými aktivy společnosti)

a není vysoce závislé či propojené s jiným identifikovaným aktivem ve smlouvě (což znamená, že kdyby se nájemce rozhodl nepronajmout si dané aktivum, nedošlo by téměř k žádným změnám v podmínkách smlouvy) (Dvořáková, 2017).

Při určování ceny nájemce vychází z transakční ceny samostatných leasingových komponent (což je částka, která by musela být vynaložena, kdyby bylo s aktivem obchodováno individuálně; pokud však není možné tuto cenu zjistit, nájemce ji musí odhadnout na základě známých pozorovatelných skutečností) a sumární transakční ceny složky smlouvy nepodléhající leasingu. Tato transakční cena se následně pomocí relativní transakční ceny alokuje v daném poměru na separátní komponenty smlouvy, maximálně však do výše smluvní ceny. (IASB 2016c)

Jestliže to klasifikace aktiva povoluje (dle IFRS 15), je možné účetně neoddělovat předmět smlouvy, který nepodléhá leasingu, ale postupovat způsobem, kdy účetní jednotka nájemce identifikuje jednotlivé leasingové komponenty smlouvy a následně k nim přiřadí neleasingové komponenty (služby), které s ní úzce souvisejí, a účtuje o nich jako o celku. Pro nájemce ale tento postup není příliš atraktivní, jelikož namísto aby si mohl uznat náklady ze služby ihned v období, ve kterém vznikly, bude je rozpouštět do nákladů po dobu využívání nájmaného aktiva. Pronajímatel by však měl s využitím principů dle standardu IFRS 15 vždy alokovat službu k související leasingové komponentě. (IASB 2016c)

Vzhledem k tomu, že jsou tyto principy spojené s leasingovými smlouvami nové, existuje podmínka, kdy účetní jednotka může aplikovat standard IFRS 16 dříve, ale pouze za předpokladu, že již aplikovala standard IFRS 15.

Doba leasingu

Standard IFRS 16 pracuje se dvěma pojmy, jež se vztahují k časovému určení doby nájmu. Jedná se o den vzniku leasingu (inception date) a den zahájení leasingu (commencement date). Vznik leasingu je určen jako den, kdy došlo k podpisu leasingové smlouvy anebo došlo k zavázání nájemce a pronajímatele podmínkami leasingu, a to ten z uvedených, který nastane dříve. Dnem zahájení leasingu je pak okamžik, kdy pronajímatel poskytne k dispozici nájemci identifikované aktivum. Nevypověditelná doba leasingu je definována jako doba, po kterou leasing nemůže být jednostranně vypovězen ani jednou ze zúčastněných stran bez toho, aniž by byla některá strana následně povinná nahradit škodu protistraně, kterou zrušením způsobila. V novém standardu IFRS 16 jsou do doby leasingu zahrnovány také opce ovlivňující trvání doby leasingu, které je možné v průběhu využít. K nevypověditelné době leasingu se tedy

- přičítá doba, o kterou je možné ze strany nájemce leasing prodloužit na základě opce, jestliže je využití této opce dostatečně jisté, či
- odečítá doba, o kterou je možné ze strany nájemce leasing zkrátit na základě opce, jestliže je dostatečně jisté, že nájemce tuto opci využije.

Při určování dostatečné pravděpodobnosti využití nebo nevyužití opce, nájemce zvažuje všechna relevantní fakta, okolnosti a důsledky vznikající z příslušného rozhodnutí (například srovnání podmínek s tržními podmínkami, zvážení výše nákladů při skončení předchozího leasingu a uzavření nového leasingu, význam pronajatého aktiva pro nájemce, podnikatelský plán nájemce, aj.). Tato rozhodnutí jsou prováděna u nájemce vždy na začátku leasingu. K rozvahovému dni je následně povinen vyhodnotit, jestli nedošlo ke změně okolností od prvotního rozhodnutí o využití či nevyužití opce. (IASB 2016c)

2.1.2 Leasing z pohledu nájemce

Za předpokladu, že je transakce identifikována jako leasing, je nájemce povinen ke dni zahájení leasingu rozpoznat právo k užívání aktiva a závazek z leasingu. V rámci standardu IFRS 16 existují dva případy, ve který je možné, aby se nájemce rozhodl nevyužít účetní principy pro leasing, přestože se o leasing jedná, a to při:

- krátkodobém nájmu (do 12 měsíců), a
- leasingu, kdy je předmětem aktivum nízké (nevýznamné) hodnoty.

V těchto situacích nájemce platby spojené s leasingem zaúčtuje jako náklady období v okamžiku vynaložení, případně využije jiný způsob rozložení plateb v čase tak, aby bylo co nejlépe zachyceno využití aktiva. (IASB 2016c)

Jako krátkodobý je nájem klasifikován na počátku doby trvání leasingu. V průběhu trvání leasingu toto rozhodnutí už za stejných podmínek není možné změnit. Reklasifikovat nájem z krátkodobého je možné pouze za předpokladu změny doby nájmu oproti původním předpokladům (nájemce například využije opci, kterou při prvotní kategorizaci nebral v úvahu) či dojde k jiné úpravě leasingové smlouvy. (IASB 2016c)

Pokud se nájemce rozhodne výjimku využít, a nebude na krátkodobé nájmy uplatňovat standard IFRS 16, potom musí tento princip dodržet vždy pro celou třídu aktiv konzistentně. (Dvořáková, 2017)

Zda-li se jedná o aktivum nízké hodnoty je posuzováno na absolutní bázi bez ohledu na velikosti obchodní společnosti či významnosti aktiva pro danou společnost. K posouzení je vždy využívána cena aktiva nového, a to i navzdory tomu, že podkladové aktivum nové není. Výjimku není možné použít v případě, kdy nájemce bude aktivum dále pronajímat, či jeho použití bude úzce závislé na jiných aktivech účetní jednotky. O aplikaci výjimky bude účetní jednotka rozhodovat pro každou smlouvu o leasingu samostatně, předpokladem však je, že pro podobné smlouvy bude využíváno stejných principů. (Dvořáková, 2017)

PRVOTNÍ OCENĚNÍ

Počáteční ocenění závazku z leasingu

Ke dni zahájení leasing (nájmu) nájemce ocení leasingový závazek ve výši současné hodnoty budoucích leasingových plateb diskontovaných implicitní úrokovou mírou. Za předpokladu, že nájemce není schopen implicitní úrokovou míru zjistit, využije přírůstkovou úrokovou míru.

Implicitní úrokovou mírou rozumíme takovou úrokovou míru, při které se součet diskontovaných leasingových plateb a diskontované nezaručené zbytkové hodnoty aktiva rovná součtu fair value pronajatého aktiva a prvotních přímých nákladů na leasing u pronajímatele. (Dvořáková, 2017).

Data pro určení výše této úrokové míry jsou ve značné míře případů známá pouze pronajímateli, jelikož se jedná o interní informace. Jestliže se o tyto informace pronajímatel dobrovolně nepodělí, neexistuje způsob, jakým by je nájemce získal, a proto implicitní úrokovou míru často není schopen zjistit a použít.

Přírůstkovou úrokovou mírou rozumíme takovou úrokovou míru, jež by nájemce dostal za předpokladu, že by si na financování pořízení práva k užívání aktiva vzal úvěr za podobných ekonomických podmínek (Dvořáková, 2017).

Do leasingových plateb jsou zahrnovány:

- fixní platby snížené o pohledávky z leasingových pobídek vůči pronajímateli;
- variabilní platby, jejichž výše závisí na některém z tržních indexů či míry ke dni zahájení leasingu; jde například o index spotřebitelských cen, benchmarkovou úrokovou míru (LIBOR) nebo index odrážející tržní míru nájmu;
- platby odhadované zaručené zůstatkové hodnoty aktiva;

- platba za odkoupení aktiva na konci doby nájmu, jestliže je dostatečně pravděpodobné, že nájemce opci na odkup aktiva použije;
- platba penále za předčasné skončení leasingu, pokud je dostatečně pravděpodobné využití této opce. (IASB 2016c)

Počáteční ocenění práva k užívání

Prvotní ocenění práva k užívání aktiva se zakládá na metodě ocenění ve výši pořizovacích nákladů (tzv. cost model). Pořizovací náklady se v tomto případě skládají z následujících složek:

- počáteční ocenění závazku z leasingu;
- leasingové splátky, ke kterým došlo do dne zahájení leasingu (včetně), ponížené o přijaté pobídky od pronajímatele (např. slevy);
- počáteční přímé náklady spojené s leasingem, jež vznikly nájemci (např. náklady na sjednání leasingové smlouvy), a současně také náklady na pořízení příslušného aktiva (např. montáž, doprava);
- odhad nákladů, jež budou muset být nájemcem vynaloženy ke dni ukončení leasingu (rozmontování/odstranění aktiva, uvedení prostoru/aktiva do původního stavu), jak bylo stanoveno v podmínkách leasingu. Nájemce většinou hradí tyto náklady v průběhu doby leasingu nebo na jeho konci, a je povinen k nim vytvořit adekvátní rezervu ke dni vzniku smlouvy z leasing. Pokud tyto náklady vznikly v důsledku využití aktiva pro výrobu výrobků, potom jsou náklady alokovány dle standardu IAS 2 - Zásoby. (IASB 2016c)

NÁSLEDNÉ OCENĚNÍ

Následné ocenění leasingového závazku

Závazek z leasingu je v průběhu trvání leasingu navyšován o postupně přibývajících úroků (vypočítané implicitní nebo přírůstkovou úrokovou mírou ze zbývajících bilance závazků) a zároveň snižován o již zaplacené splátky. Na jeho hodnotu působí také vyvíjející se podmínky leasingu, jež se mohou měnit či modifikovat, následkem čehož musí být leasing přeceňován.

Nájemce v po dobu trvání leasingu účtuje o úrocích a o variabilních platbách spojených s leasingem (jestliže nebyly zohledněny na počátku leasingu a nejsou tedy „v podstatě fixní platby“ nebo variabilní platby závislé na indexu nebo míře, jež jsou součástí ocenění dluhu)

jako o nákladech, pokud nejsou aktivovány do pořizovací ceny jiného aktiva (například zásoby, viz IAS 2). (IASB 2016c)

Přecenění závazku leasingu

Za předpokladu, že v průběhu leasingu dojde ke změně podmínek leasingu, je nájemce povinen přecenit závazek tak, aby odrážel všechny změny, ke kterým došlo. Ocenění identifikovaného aktiva je závislé na výši leasingového závazku, tudíž nájemce je nucen v případě přecenění závazku upravit i hodnotu aktiva (a prospektivně s tím spojené odpisy aktiva). Nicméně pokud by došlo k tomu, že aktivum má nulovou hodnotu a došlo k dalšímu snížení závazku z leasingu, potom se toto snížení promítne rovnou do nákladů.

Dle standardu dochází ke dvěma typům přecenění.

1) Přecenění s revidovanou implicitní nebo přírůstkovou úrokovou mírou, jež jsou diskontovány revidované leasingové platby, a to za předpokladu:

- změny doby trvání leasingu – je velmi pravděpodobné, že bude (nebude) využita opce na prodloužení/zkrácení doby nájmu, což je skutečnost, se kterou se při vzniku leasingu nepočítalo (počítalo); nebo
- změny ve vlastnictví aktiva po době trvání leasingu – došlo ke změně v uplatnění opce na odkup aktiva nájemcem po skončení doby trvání leasingu.

Revidovaná implicitní úroková míra je taková úroková míra, jež je stanovena pro zbývající dobu trvání leasingu, případně revidovaná přírůstková úroková míra je výpůjční úrokovou mírou nájemce ke dni přecenění.

2) Přecenění při použití původní implicitní nebo přírůstkové úrokové míry, kterou jsou diskontovány revidované leasingové platby, a to za předpokladu:

- změny ve výši zaručené zbytkové hodnoty aktiva,
- změny variabilních leasingových plateb, jež jsou závislé na indexu/míře vlivem změny indexu/míry.

V této situaci by byla využita revidovaná úroková míra pouze v situaci, kdy by původní úroková míra měla plovoucí charakter a od doby jejího předchozího využití došlo k její změně. Tuto změnu by bylo nutné adekvátně reflektovat využitím nové (revidované) úrokové míry. (IASB 2016c)

Následné ocenění práva k užívání

V průběhu doby trvání finančního leasingu je nájemcem využíván pro ocenění model pořizovacích nákladů. Výjimka může nastat, jestliže nájemce uplatní k ocenění stejné skupiny aktiv, jako je identifikované aktivum, jiný způsob ocenění. Potom je v jistých případech nutné dodržet konzistentnost metody ocenění aktiv v rámci jedné skupiny aktiv, anebo si účetní jednotka může vybrat mezi již užívaným modelem a modelem pořizovací ceny.

V případě nutnosti konzistentního přístupu standard IFRS 16 uvádí příklad investice do nemovitostí (viz IAS 40 – Investice do nemovitostí). Jestliže nájemce disponuje aktivy klasifikovanými dle IAS 40 a využívá pro jejich ocenění metodu fair value, potom má povinnost investice do nemovitostí získané finančním leasingem také přeceňovat metodou fair value a tento dopad přecenění následně vykazovat výsledkově.

V situaci, kdy je identifikované aktivum klasifikováno dle standardu IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení, není standard IFRS 16 tak přísný. Za předpokladu, že účetní jednotka přeceňuje skupinu aktiv pozemky, budovy a zařízení modelem revaluation, může se rozhodnout, zda aktivum leasingu bude také oceňovat modelem přecenění či modelem pořizovacích nákladů (dopady rozdílu z přecenění jsou kombinované – jak výsledkové, tak rozvahové, řídí se však standardem IAS 16). (IASB 2016c)

Model pořizovací ceny

V tomto modelu je nájemcem oceňováno aktivum ve výši pořizovacích nákladů snížených o součet odpisů a ztrát ze snížení hodnoty aktiv (tzv. impairment) a upravuje se o změny v ocenění závazku leasingu při jeho přecenění.

Při stanovování pravidel pro odpisování aktiva (práva k užívání aktiva) musí nájemce dodržovat podmínky vymezené ve standardu IAS 16. Ve standardu IFRS 16 je pouze doplňována doba odpisování. V případě, že vlastnictví identifikovaného aktiva přejde na konci leasingu ze strany pronajímatele na stranu nájemce (nebo se to alespoň předpokládá vzhledem k tomu, že byla při prvotním ocenění identifikovaného aktiva zohledněna skutečnost využití opce na odkup aktiva, a je tak vysoce pravděpodobné, že k tomu dojde), musí nájemce aktivum odpisovat po celou dobu jeho životnosti. Jestliže vlastnictví aktiva po konci doby trvání leasingu nepřechází z pronajímatele na nájemce, účtuje nájemce o právu k užívání aktiva a odpisuje toto právo k užívání pouze po dobu trvání leasingu.

Pro testování snížení hodnoty aktiva jsou využívána pravidla standardu IAS 36 - Snížení hodnoty aktiv. (IASB 2016c)

Modifikace leasingu

Při změně/modifikaci leasingu, který je již nájemcem využíván, dochází ke dvěma rozdílným způsobům účtování – účtování jako o novém leasingu či úprava původního leasingu.

➤ Modifikace leasingu vedoucí k účtování leasingu jako o novém leasingu

Tato situace může nastat v případě, že je obsah smlouvy rozšířen o práva k užívání více identifikovaných aktiv a dodatečné platby ze zvýšeného rozsahu leasingové smlouvy jsou úměrné cenám, které by byly vynaloženy na právo k užívání aktiva při samostatném uzavření smlouvy („standing alone price“). Ceny na sobě tedy nejsou závislé.

➤ Modifikace leasingu vedoucí k účtování o leasingu jako o rozšíření původního

Za předpokladu, že nejsou splněny podmínky výše, bude účetní jednotka o modifikaci účtovat úpravou původního leasingu. Nová výše plateb z leasingu musí být alokována na jednotlivé komponenty smlouvy (na původní i nové), účetní jednotka stanoví novou dobu leasingu a přecení závazek leasingu na základě diskontovaných revidovaných leasingových plateb s využitím revidované úrokové míry. (IASB 2016c)

Zobrazení leasingu z pohledu nájemce v účetních výkazech

Výkaz o finanční situaci

Nájemce by měl právo k užívání aktiva vykazovat ve výkazu o finanční situaci v samostatném řádku, odděleně od ostatních aktiv. Jestliže jej neuvádí odděleně, potom je zahrne do stejného řádku, kde by prezentoval dané aktivum, kdyby ho vlastnil. V příloze je následně třeba popsat, z čeho se daná pozice rozvahy skládá, a v jaké výši jsou práva k užívání aktiva. Pokud je předmětem leasingu právo k užívání investice do nemovitostí (dle IAS 40) je vždy prezentováno v řádku výkazu o finanční situaci „investice do nemovitostí“.

Závazky z leasingu by měly být ve výkazu o finanční pozici také vykazovány odděleně na samostatném řádku. Pokud tomu tak není, nájemce je povinen v příloze uvést, jaká výše závazku se vztahuje k leasingu. (IASB 2016c)

Výkaz o úplném výsledku hospodaření

Nákladové úroky z finančního leasingu a odpisy práva k užívání aktiva je třeba vždy vykazovat odděleně. Úroky jsou prezentovány v rámci finančních nákladů. Je také současně nutné snížit hodnotu provozních nákladů o příslušnou hodnotu leasingových splátek.

Výkaz Cash-flow

Ve výkazu o peněžních tocích jsou rozlišovány tři typy plateb v rámci finančního leasingu. Platby finančního leasingu, které jsou vykazovány v části CF z finanční činnosti, platby úroků k leasingovému závazku, součástí CF z finanční nebo provozní činnosti a nájemné u krátkodobých nájmu, aktiv nízkých hodnot a variabilních plateb, které nejsou zahrnuty do ocenění finančního leasingu společnosti, v rámci CF z provozní činnosti.

2.1.3 Leasing z pohledu pronajímatele

Pronajímatel využívá odlišný přístup při klasifikaci leasingu než nájemce. I nadále však ve svém účetnictví rozeznává finanční a operativní leasing, jak tomu bylo v zanikajícím standardu IAS 17. Jako finanční je leasing definován v případě, že všechna rizika a užitky spojené s držením aktiva jsou přeneseny na nájemce a současně nájemce může aktivum řídit/kontrolovat. Operativní je potom takový leasing, na základě kterého, rizika a užitky na nájemce nepřechází. Pronajímatel musí při klasifikaci leasingu dbát na kritéria, která standard IFRS 16 předepisuje, hodnotit podstatu transakce, nikoliv formu smlouvy. (IASB 2016c)

Standard vymezuje následující kritéria, na základě kterých, pronajímatel rozhodne, zda se jedná o operativní či finanční leasing. Jestliže leasing splňuje jedno či více kritérií, jedná se o finanční leasing. Zmiňovaná kritéria:

- nejpozději na konci doby trvání nájmu bude vlastnictví aktiva, které je předmětem nájmu, převedeno na nájemce;
- nájemce nakládá s opcí na odkup aktiva na konci doby trvání leasingu za cenu, která je nižší než fair value aktiva ke dni uplatnění opce;
- doba trvání leasingu představuje většinu ekonomického života aktiva bez ohledu na to, zda je vlastnictví aktiva na konci doby nájmu převedeno na nájemce či nikoliv;
- ke dni vzniku leasingu je současná hodnota leasingových plateb rovna reálné hodnotě aktiva leasingu;

- aktivum, jež je předmětem leasingu, je tak specifické, že ho může pouze nájemce bez zásadních úprav využít.

Další situace, které mohou vést ke klasifikaci leasingu jako finančního:

- v situaci, kdy dojde ke zrušení leasingové smlouvy nájemcem je povinen pronajímateli pokrýt veškerou ztrátu, kterou mu zrušením přivodil;
- výnosy (gains) a náklady (losses) z kolísání reálné hodnoty aktiva připadají nájemci;
- nájemci je umožněno pokračovat v nájmu další periodu za cenu, která je přiměřeně nižší než je tržní cena nájmu.

Vždy je však nejzásadnější, aby finanční leasing splňoval základní definici pro klasifikaci leasingu jako finančního uvedenou výše.

Klasifikace leasingu probíhá ke dni vzniku leasingu a může být změněna pouze za předpokladu, že dojde k jeho modifikaci. (IASB 2016c)

FINANČNÍ LEASING

Ke dni zahájení leasingu pronajímatel určí, která aktiva nově podléhají finančnímu leasingu a ve výkazu finanční situace je začne vykazovat jako pohledávky ve výši čisté investice z leasingu. (IASB 2016c)

Počáteční ocenění

Při ocenění by měl pronajímatel použít primárně implicitní úrokovou míru. Jestliže se však jedná o sub-leasing a implicitní úroková míra není snadno zjistitelná, může pak využít diskontní úrokovou sazbu užitou při hlavním leasingu.

Počáteční přímé náklady leasingu pronajímatel (s výjimkou výrobců a prodejců) zohledňuje do počátečního ocenění čisté investice do leasingu pomocí implicitní úrokové míry a snižuje tak jeho výnos. (IASB 2016c)

Ke dni zahájení leasingu jsou do ocenění čisté investice zahrnovány následující platby, které k tomuto dni ještě nebyly přijaty:

- fixní platby ponížené o zaplacené pobídky;
- variabilní leasingové platby, jejichž výše je závislá na indexu nebo míře ke dni zahájení leasingu;
- zaručená zbytková hodnota, jež bude pronajímateli vyplacena nájemcem;

- cena odkupu aktiva při použití opce v případě, že je pravděpodobné, že nájemce opci někdy využije;
- penále za předčasné skončení nájmu, jestliže je přiměřeně pravděpodobné, že nájemce využije opci na předčasné ukončení leasingu.

Následné ocenění

Pronajímatelem by měla být uznána výnosnost na základě modelu, který odráží neměnnou periodickou míru návratnosti čisté investice do finančního leasingu. Cílem je, aby pronajímatel alokoval výnosy z leasingu systematicky a úměrně do rozmezí celé doby poskytování leasingu. Leasingové platby spojené s příslušným obdobím by měly být účtovány proti hrubé investici do leasingu jako ponížení jistiny a nerealizovaného finančního výnosu z leasingu. (IASB 2016c)

Čistou investici do leasingu je třeba testovat na snížení hodnoty dle standardu IFRS 9 – Finanční nástroje. Pronajímatel musí pravidelně posuzovat, zda se odhad výše nezaručené zbytkové hodnoty užitý pro výpočet hrubé investice do leasingu nezměnil. V případě, že ano, je třeba okamžitě opravit výši výnosů přiřazených do období leasingu.

Pronajímatel by měl aktivum, jež podléhá finančnímu leasingu, klasifikovat jako aktivum držené k prodeji dle standardu IFRS 5 – Stálá aktiva určená k prodeji a ukončované činnosti. (IASB 2016c)

Modifikace finančního leasingu

Podobně jako u nájemce, i zde nastávají dvě situace, které plynou z modifikace podmínek leasingu.

➤ Modifikace leasingu vedoucí k účtování o leasingu jako o novém

Pronajímatel by měl účtovat o modifikaci finančního leasingu jako o novém leasingu za předpokladu, že se zvýšil rozsah finančního leasingu přidáním jednoho či více aktiv a současně závazek ze smlouvy o finančním leasingu se zvýší o cenu, za kterou by bylo aktivum prodáno při separátním obchodu (stand alone price). Tedy shodně jako u nájemce, cena za dodatečné komponenty smlouvy není zvýhodněna předchozí transakcí.

➤ **Modifikace leasingu vedoucí k účtování o leasingu jako o rozšíření původního**

Pokud je rozšířen finanční leasing o další komponenty, jež jsou navzájem propojené (cenově nebo věcně), potom pronajímatel aktualizuje výši pohledávky z leasingu, vzhledem k jejímu rozšíření a bude postupovat dle pravidel IFRS 9 – Finanční nástroje. (Dvořáková, 2017)

OPERATIVNÍ LEASING

Druhým typem leasingu je leasing operativní. Pokud pronajímatel neidentifikuje leasing jako finanční dle kritérií daných standardem, jedná se o leasing operativní, který se od něj liší jak podstatou, tak způsobem vykazování. (IASB 2016c)

Ocenění

Výnosy i náklady z operativního leasingu se vždy vykazují do období, ke kterému se vztahují, a to včetně odpisů pronajímaného aktiva, které by měly být konzistentní s principy odpisování ostatních aktiv zařazených do stejné skupiny aktiv držených pronajímatelem (řídít se standardy IAS 16 - Pozemky, budovy a zařízení a IAS 38 – Nehmotná aktiva). Dodatečné přímé náklady související s operativním leasingem jsou potom promítnuty do ocenění pronajímaného aktiva a účtuje se o nich na stejném principu jako o výnosech z operativního leasingu. (IASB 2016c)

Aktivum podléhající operativními leasingu je třeba vždy testovat na snížení jeho hodnoty dle IAS 36 – Snížení hodnoty aktiv.

Výrobci ani prodejci v tomto případě nerozlišují žádné prodejní výnosy, jako tomu bylo u finančního leasingu, jelikož operativní leasing není modifikací prodeje. (IASB 2016c)

Modifikace operativního leasingu

Pronajímatel by měl účtovat o jakékoliv modifikaci operativního leasingu jako o novém leasingu ode dne platnosti této modifikace a brát v úvahu všechny vytvořené dohadné položky a přijaté zálohy vztahující se k původnímu leasingu a zahrnout je do plateb leasingu nového. (IASB 2016c)

Vykazování v účetních výkazech

Operativní leasing je vykazován ve výkazu o finanční pozici na řádku aktiva, které je pronajímáno na operativní leasing. (IASB 2016c)

POŽADAVKY NA ZVEŘEJNĚNÍ INFORMACÍ V KOMENTÁŘÍCH K ÚČETNÍM VÝKAZŮM

Účelem komentářů k výkazům účetní závěrky je, stejně jako u nájemce, poskytnutí doplňujících poznámek k účetním výkazům a předat uživatelům účetní závěrky ucelené informace o tom, jak leasingy, které společnost poskytuje, ovlivňují její finanční pozici a výsledky. (IASB 2016c)

Je povinností pronajímatele přiložit v přehledné formě (nejlépe v tabulce) následující informace:

➤ **Pro finanční leasing:**

- zisk či ztráta z prodeje;
- finanční příjem z čisté investice do leasingu;
- příjem související s variabilními leasingovými splátkami, které nejsou zahrnuty do ocenění čisté investice do leasingu.

➤ **Pro operativní leasing:**

- příjmy z leasingu;
- odděleně vyčíslené příjmy z variabilních splátek, které nejsou závislé na indexu nebo míře.

Důležité však je, aby pronajímatel zveřejnil všechny kvantitativní, ale i kvalitativní informace u poskytnutých leasingů, a podal tak ucelený obraz této důležité součásti daného podnikání. Mezi tyto informace řadíme zejména podstatu leasingových aktivit pronajímatele, strategii řízení rizik spojených s právy na držení aktiv, aj. (IASB 2016c)

Finanční leasing

Pronajímatel musí poskytovat kvalitativní a kvantitativní vyjádření k významným změnám v účetní hodnotě čisté investice do finančního leasingu. Zároveň přikládá časovou analýzu doby splatnosti leasingových plateb v nediskontovaných částkách pro první rok, pro jeden až pět let a pro více než pět let.

Součástí musí být zároveň také informace o nerealizovaném finančním výnosu z leasingových plateb a diskontované nezaručené zbytkové hodnotě. (IASB 2016c)

Operativní leasing

U operativního leasingu aktiva vždy setrvávají po skončení leasingu ve vlastnictví pronajímatele a z tohoto důvodu je třeba zohlednit také požadavky na vykazování jiných standardů (IAS 16, 36, 38, 40, 41). Například dle pravidel na zveřejnění IAS 16 má povinnost pronajímatel oddělit ve skupině aktiv, ta aktiva, která pronajímá od těch, které jako účetní jednotka využívá. (IASB 2016c)

Pronajímatel shodně jako u finančního leasingu musí přiložit analýzu doby splatnosti pohledávek z operativního leasingu a v nediskontovaných hodnotách, a to v obdobích do jednoho roku, od jednoho roku do pěti let a více než pět let. (IASB 2016c)

2.1.4 Prodej a zpětný leasing

K prodeji aktiva a jeho zpětnému leasingu se ubírají účetní jednotky zejména v případech, kdy je třeba zajistit dodatečné prostředky pro financování jiných částí svého podnikání. Standard IFRS 16 tuto situaci rozděluje na dvě skupiny, a to na základě toho, zda se při převodu aktiva jedná či nejedná o prodej.

V případě, že se jedná o prodej, nájemce (prodejce) stanoví ocenění práva k užívání aktiva ve výši hodnoty aktiva, jakou mělo příslušné aktivum při prodeji. Současně by měl prodávající transakci přiřadit jen takový výnos, který se týká výše hodnoty identifikovaného aktiva převedeného na kupujícího. (IASB 2016c)

Jestliže nastane situace, že fair value prodáváného aktiva je jiná oproti úhradě za dané aktivum, anebo platby leasingu neodrážejí běžné tržní prostředí, potom by účetní jednotka měla povinnost provést následující úpravy proto, aby se tato skutečnost nepromítla do výnosů z prodeje aktiva:

- v případě, že je prodejní cena aktiva nižší než požadavky trhu, potom účetní jednotka zaúčtuje rozdíl jako předplacené leasingové platby;
- v případě, že je prodejní cena aktiva vyšší než dle podmínek daného trhu, potom účetní jednotka zaúčtuje tento rozdíl jako dodatečnou půjčku od kupujícího (pronajímatele) prodávajícímu (nájemci). (IASB 2016c)

Tuto úpravu by účetní jednotka měla provést jako rozdíl zjištěný jednodušším z následujících způsobů:

- rozdíl mezi fair value aktiva a výší úhrady za dané aktivum; nebo
- rozdíl mezi současnou hodnotou smluvních leasingových splátek a současnou hodnotou leasingových splátek stanovenou na základě tržních sazeb. (IASB 2016c)

Pokud se však o prodej nejedná, prodávající (nájemce) dále eviduje aktivum ve svém vlastnictví a současně mu vznikne finančních závazek. Svým způsobem se jedná o jiný druh půjčky, kdy aktivum, které je předmětem transakce, plní funkci zástavy. Kupující (pronajímatel) aktivum nezískává do svého majetku, takže ho ani neeviduje ve svém účetnictví. Na základě transakce účtuje v aktivech pouze o nově vzniklé finanční pohledávce, jež se rovná sjednané transakční částce. (IASB 2016c)

2.2 Leasing dle české účetní legislativy

V české účetní legislativě je možné pojem leasing najít pouze jako spojení finanční leasing. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ho poté v §28 Odst. 3 definuje jako poskytnutí majetku za úplatu do užívání, za předpokladu, že je uživatel oprávněn nebo povinen v průběhu užívání nebo po jeho skončení získat vlastnické právo k poskytnutému majetku. Pod shodným pojmem je možné najít definici i v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, kde je avšak poněkud rozsáhlejší a s podstatnými rozdíly, čistě pro účely daného zákona.

V jiných právních předpisech, jako je například Nový občanský zákoník, Zákon o dani z přidané hodnoty, Zákon o dani silniční, či dani z nemovitých věcí, se již o leasingu pojednává pouze jako o nájmu. Z hlediska pojmů tedy nejsou jednotlivé druhy leasingu v české právní úpravě příliš dobře rozlišeny. Pokud se však vrátíme k vymezení finančního leasingu pro potřeby účetnictví, je třeba, kromě již zmíněného Zákona o účetnictví, zkoumat i prováděcí vyhlášku k tomuto zákonu, v našem případě Vyhlášku č. 500/2002 Sb. a zejména také České účetní standardy. V těchto dvou předpisech jsou z pohledu finančního leasingu obsaženy informace o odpisování technického zhodnocení, odpisuje-li ho nájemce, dále také informace o změnách nutných učinit v případě přechodu z vedení daňové evidence na vedení účetnictví a informaci o tom, že je třeba leasing vykazovat na podrozvahových účtech.

O operativním leasingu v české legislativě zmínka není, jedná se tedy o výraz převzatý ze zahraničí. Česká účetní legislativa je v poměrně velké míře podřízena daňovým předpisům, přičemž, jak vyplývá z výše popsaného, o problematice leasingu toto tvrzení platí beze zbytku.

2.2.1 Rozdělení a účetní zachycení leasingu

Nejrozšířenějším dělením, jež lze běžné v literatuře najít, je rozlišení na dva typy leasingu: finanční a operativní. Někdy je uváděn i třetí, tzv. zpětný leasing. Toto rozdělení je odvozeno z majetkoprávních vztahů na začátku a na konci doby trvání leasingu. Dalším podstatným kritériem je také různý rozsah rizik, které je v jednotlivých případech na nájemce přenášeno.

Ke každému typu leasingu má účetnictví jiný přístup, shodně je však vždy pronajímané aktivum vykazováno v rozvaze a současně jsou promítány odpisy do nákladů na straně pronajímatele, tedy vlastníka. U nájemce je předmět leasingu, stejně jako závazek s ním související po celou dobu pouze v podrozvahové evidenci a uživatelé účetních informací mohou tyto informace získat pouze z přílohy k účetní závěrce.

Další transakcí, pro kterou mají oba typy leasingu shodný postup, je účtování technického zhodnocení, které na základě domluvy a písemného ujednání může být odpisováno i u nájemce, a to od data, kdy bylo technické zhodnocení uvedeno do stavu způsobilého k užívání.

2.2.1.1 Finanční leasing

Pokud vycházíme z hlavního kritéria rozdělení, pak je finanční leasing charakteristický zejména tím, že na konci doby leasingu (po zaplacení celé leasingové ceny), přechází najaté aktivum do vlastnictví nájemce, a to bezúplatně, případně za předem stanovenou cenu. Při pohledu na začátek doby leasingu se dostaneme k dalšímu podstatnému rysu, a sice akontaci. Jde se o částku hrazenou na počátku doby trvání leasingu, jejíž účetní řešení je značně ovlivňováno daňovými předpisy. Jelikož zákon o dani z příjmů pojem akontace nezná, je třeba rozlišit, zda byla sjednána ve smlouvě a hrazena jako:

- první zvýšená splátka nájemného,
- záloha na splátky nájemného,
- záloha na kupní cenu.

V praxi se nejčastěji vyskytuje akontace ve formě první zvýšené splátky nájemného.

Další splátky následně probíhají zpravidla měsíčně a ve stejné výši, ale je možné si s leasingovou společností domluvit i jiný splátkový režim, který koresponduje například

s očekávanými příjmy spojenými s užíváním aktiva. V takové situaci je však vždy nutné leasingové platby časově rozlišit tak, aby do nákladů vstupovala leasingová cena rovnoměrně po celou dobu leasingu. Shodný postup je třeba použít, i pokud je nájemné placeno v jiném období, než ke kterému se věcně váže, tedy popředu či pozadu. V průběhu doby trvání leasingu, jež bývá delší než v případě operativního leasingu, dochází také k různým nákladům spojeným s užíváním aktiva, jednat se může o opravy, kontroly a jiné. V případě finančního leasingu, není-li v leasingové smlouvě ujednáno jinak, tyto náklady většinou hradí nájemce a vstupují do nákladů v období, kdy jsou vynaloženy.

Dle Českého účetního standardu č. 013 má nájemce povinnost zachytit předmět leasingu v podrozvahové evidenci a takovou transakci také řádně popsat v příloze k účetní závěrce. V aktivech ale předmět leasingu po celou dobu trvání vykazuje jeho vlastník. Nájemce v průběhu doby trvání leasingu účtuje jen o první zvýšené (mimořádné) platbě, jednotlivých nájmech, nákladech spojených s užíváním aktiva. Za předpokladu, že získá souhlas pronajímatele, může nájemce na pronajatém majetku v průběhu doby trvání leasingu provádět úpravy. V případě, že se strany nedohodnou jinak, tyto úpravy zpravidla také sám hradí, a na základě písemné smlouvy s pronajímatelem má nárok náklady s nimi souvisejícími uplatnit při výpočtu základu daně z příjmů. Pokud však přesáhne celková cena těchto úprav hranici 40 000 Kč, stanovuje Zákon o dani z příjmů účetní jednotce povinnost účtovat o těchto úpravách jako o technickém zhodnocení, které je definováno v §33 zmíněného zákona jako výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku.

Naopak pokud nepřesáhne cena úprav zmiňovanou hranici, může si účetní jednotka vybrat, zda daný případ bude účtovat jako technické zhodnocení, či nikoliv. Technické zhodnocení je následně účtováno na účet účtové skupiny 04 jako pořízení dlouhodobého majetku, odkud se po uvedení majetku do užívání přeúčtuje na účet dlouhodobého majetku, podle charakteru zhodnoceného aktiva (účtová skupina 01, 02). Do nákladů se výdaje vynaložené v souvislosti s technickým zhodnocením promítnou až prostřednictvím odpisů, přičemž odpisy jsou počítány na základě údajů pro odpisovou skupinu, do které patří majetek, na kterém bylo technické zhodnocení provedeno.

Na začátku doby trvání leasingu, při platbě první zvýšené splátky nájemného, by měla mít účetní jednotka na paměti, že takovou platbu je nutné časově rozlišit přes účet 381 – Náklady příštích období a následně postupně rozpouštět do nákladů jednotlivých období.

Po skončení doby trvání leasingu dochází v případě finančního leasingu k odkupu, či bezúplatnému převodu aktiva na nájemce. Ve většině případů je vlastnictví převáděno koupí. V takové situaci se následně účtuje podle toho, zda hodnota aktiva, navýšená o zůstatkovou hodnotu případného technického hodnocení odpisovaného nájemcem, převyšuje limit stanovený vnitřními předpisy pro pořízení dlouhodobého majetku (většinou 40 000 Kč pro hmotný a 60 000 Kč pro nehmotný majetek dle zákona o dani z příjmů). V případě, že je limit splněn, je účtováno pomocí účtu účtové skupiny 042 - Pořízení dlouhodobého majetku, ze kterého se předmět později přeúčtuje na účet účtové skupiny 01, 02 nebo 03. Pokud hodnota kupovaného aktiva nedosáhne stanovené hranice, účtuje účetní jednotka tuto transakci rovnou do nákladů, v případě nehmotného majetku na účet 518 – Ostatní služby. V případě, že se jedná o hmotný majetek, na účet 501 – Spotřeba materiálu.

2.2.1.2 Operativní leasing

Operativní leasing je pouze pojem převzatý ze zahraničí, v české legislativě se s ním můžeme setkat pouze pod pojmem „nájem“. V tomto případě je majetek poskytnut nájemci za úplatu k užívání, ovšem bez možnosti převodu vlastnických práv, která zůstávají i po skončení doby nájmu na straně pronajímatele. Výhodou takového nájmu je, že se jedná o poměrně komplexní službu, kdy se uživatel o pronajaté aktivum stará minimálně. Leasingová společnost většinou obstarává správu majetku, zajišťuje a hradí pojištění, opravy a jiné další náklady související s nájmem. Na začátku doby trvání nájmu navíc nájemce neskládá žádnou akontaci.

Pokud jde o účetní zachycení operativního leasingu, účtuje nájemce přijetí služby na účet 518 – Ostatní služby oproti účtu 321 – Závazky z obchodních vztahů. V případě, že je sjednána úhrada nájemného dopředu, či pozadu, případně nerovnoměrné splátky, je účetní jednotka povinna náklady časově rozlišovat a přiřazovat je tedy v souladu s §3 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, k období, se kterým časově a věcně souvisí. I v tomto případě je možná domluva mezi nájemcem a pronajímatelem, že provede na majetku technické zhodnocení, které bude také sám hradit a odpisovat, přičemž toto technické zhodnocení lze provést a účtovat již v době pořizování tohoto majetku, za předpokladu, že se účetní jednotka opravdu stane nájemcem. O technickém zhodnocení je poté u nájemce účtováno na účtu, na kterém se zaúčtuje pronajaté aktivum. Ve chvíli skončení trvání nájmu zaúčtuje nájemce případnou zůstatkovou cenu technického zhodnocení do nákladů nebo jako úhradu závazku z pronájmu, pokud je nájemné naturálně plněno právě technickým zhodnocením. Případné

náklady na uvedení majetku do původního stavu zaúčtuje nájemce na účet 548 – Ostatní provozní náklady.

2.2.1.3 Zpětný leasing

Zpětný leasing představuje zvláštní formu leasingu, jelikož je mezi stranami uzavírána smlouva o finančním nebo operativním leasingu. Je pro něj charakteristické, že původním majitelem aktiva je nájemce, který si toto aktivum pořídil a prodal leasingové společnosti, od které si jej následně pronajímá. Zpětný leasing je řešením zejména pro společnosti, které si pořídí aktivum a poté se dostanou do finančních problémů, nebo zjistí, že mají nedostatek finančních prostředků například pro svůj podnikatelský záměr. V české účetní legislativě zpětný leasing upraven není.

Zásadní odlišnosti leasingu dle ČÚL a dle mezinárodních účetních standardů

Pro leasingy v české účetní legislativě neexistuje předpis, jež by zahrnoval komplexní problematiku leasingu. Úprava leasingu tedy vychází z daňové legislativy, přednost má forma před obsahem. Leasing je také součástí některých ustanovení občanského zákoníku, zákona o DPH, zákona o daních z příjmů, zákona o účetnictví a některých českých účetních standardů. Při porovnání vykazování dle IAS 17 a IFRS 16, které se vztahují na všechny leasingy, je komplexním účetním předpisem, jež určuje cíl, definuje pojmy, klasifikaci, účtování obou typů leasingu společně s uvedenými příklady, a také požadavky na zveřejnění.

Nejvýznamnější odlišnosti se projeví při zachycení a vykázání finančního leasingu dle IAS 17 a operativního leasingu dle IFRS 16 oproti české účetní legislativě. Mezinárodní účetní standardy nepřipouští způsob financování mimo rozvahu, jež je využíváno právě v rámci účtování finančního i operativního leasingu dle českých předpisů. Úprava pravidel leasingu z pohledu české účetní legislativy je hojně kritizována, jelikož umožňuje zkreslování finanční situace společnosti, konkrétně jejích účetních výkazů, což se projeví především v oblasti zadluženosti podniku. V průběhu doby trvání leasingové smlouvy se předmět leasingu (finančního i operativního) zachycuje v aktivech v rozvaze a účtováno je o jeho odpisech pouze u pronajímatele (vlastníka). Nájemce (uživatel) předmět leasingu jen zaeviduje do podrozvahové evidence s vlastní volbou a pojmenováním účtů za účelem zobrazení skutečnosti. Majetek získaný pomocí finančního i operativního leasingu je zobrazen jako užívání najatého majetku v podrozvahové evidenci, zároveň také jako dlouhodobý závazek. Splátky za užívání

předmětu leasingu vstupují do nákladů jako daňově uznatelný náklad (v případě finančního leasingu za předpokladu splnění podmínky dle § 24 zákona o daních z příjmů, kdy doba leasingu musí trvat alespoň stejně dlouho jako doba odpisování a kupní cena předmětu leasingu nesmí být vyšší než zůstatková cena při rovnoměrném odpisování dle zákona; předmět leasingu musí být vložen do obchodního majetku nájemce po skončení doby trvání leasingu). (Brychta a kol. 2016).

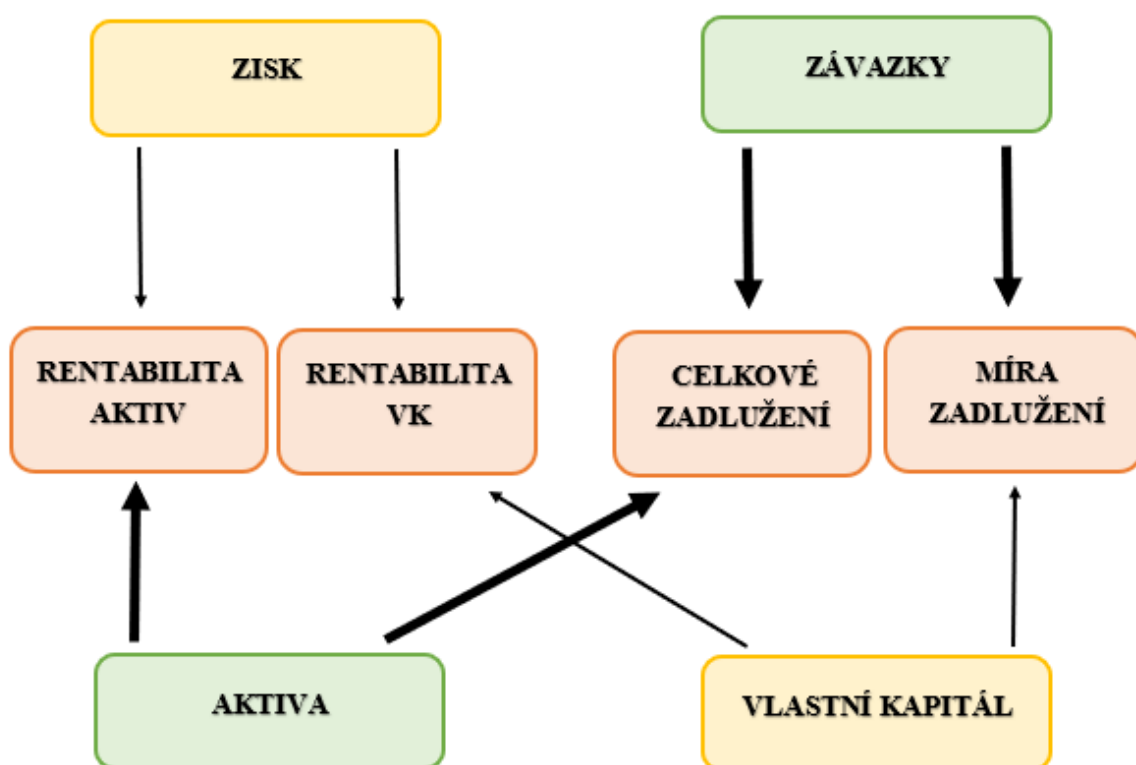
3 Analýza dopadů rozdílů vykazování na finanční ukazatele

Jedním z cílů standardu IFRS 16 je zvýšení srovnatelnosti účetních závěrek mezi společnostmi, které si pořizují majetek formou leasingu. Nová úprava leasingů dle IFRS 16 bude mít vliv na některé z finančních ukazatelů, a to z následujících důvodů (IASB, 2016a):

- vykazáním dosud nevykazovaného aktiva „práva k užívání“ se zvýší celková hodnota aktiv, což ovlivní např. obrát aktiv,
- vykazáním doposud nevykazovaného leasingového závazku se zvýší hodnota celkových závazků, jež budou mít vliv na ukazatele zadluženosti a
- vykazáním úroku a odpisu místo jednotného provozního nákladu (dle IFRS) se zvýší ukazatele ziskovosti, do jejichž výpočtu se nezahrnují odpisy a úroky, tedy např. EBITDA.

Na obrázku Obr. 3.1 je možné vidět vliv vztahů mezi významnými finančními ukazateli a položkami účetních výkazů.

Obr. 3.1 Znázornění vztahů mezi položkami účetních výkazů a finančních ukazatelů

Zroj: vlastní zpracování

Dopad nových pravidel IFRS 16 na vybrané finanční ukazatele ilustruje tabulka Tab. 3.1.

Tab. 3.1 Předpokládaný dopad nových pravidel na vybrané finanční ukazatele z pohledu nájemce

Finanční ukazatel	Předpokládaný dopad IFRS 16
Obrat aktiv	
Rentabilita aktiv	
Rentabilita vlastního kapitálu	
Zadluženost	
Úrokové krytí	
Běžná likvidita	

Zdroj: vlastní zpracování dle IASB (2016a)

Změna klíčových finančních ukazatelů (zejména v neprospěch společnosti) může mít vliv také na systém odměňování managementu a zaměstnanců či vliv na dividendovou politiku společnosti.

3.1 Poměrové ukazatele finanční analýzy

Analýza poměrových ukazatelů patří mezi nejběžnější techniku finanční analýzy a zahrnuje pět základních okruhů ukazatelů – ukazatele rentability, aktivity, likvidity, zadluženosti a finančního trhu. Ukazatele získáme poměrem položek, které vychází z účetních výkazů (Kalouda, 2011).

Ačkoli je poměrových ukazatelů více, pro potřeby této diplomové práce budou blíže popsány a použity k výpočtům pouze některé, vycházet budeme z metodiky dle Růčkové (2011) a Dluhošové (2010).

Ukazatele rentability

Ukazatele rentability (Profitability Ratios) značí výnosnost kapitálu, který byl do společnosti vložen. Je tedy možné posoudit intenzitu využívání, zhodnocení kapitálu a reprodukci společnosti. Vyjadřujeme je v procentech a značí, kolik jednotek zisku připadá na jednotku vloženého kapitálu. Čím je rentabilita společnosti vyšší, tím lépe hospodaří se svým majetkem a kapitálem (Kislingerová, 2007). Nejčastějšími ukazateli jsou rentabilita aktiv

(ROA), rentabilita investovaného kapitálu (ROCE), rentabilita vlastního kapitálu (ROE) a rentabilita tržeb (ROS).

U ukazatelů rentability se obecně očekává jejich zhoršení z důvodu většího vykazovaného majetku používaného k činnosti společnosti.

RENTABILITA AKTIV (ROA)

Rentabilita aktiv (Return on Assets) je označována často také jako produkční síla nebo rentabilita celkového kapitálu. Rentabilitu aktiv určenou vztahem (3.1) je možné označit jako klíčové měřítko rentability, jelikož nebere ohled na to, z jakých zdrojů (cizích či vlastních) společnost čerpala.

$$ROA = \frac{EBIT}{aktiva} \quad (3.1)$$

RENTABILITA VLASTNÍHO KAPITÁLU (ROE)

Rentabilita vlastního kapitálu (Return on Equity) bývá označována jako výnosnost. Je významná zejména pro akcionáře, investory a společníky obchodní společnosti, jelikož ukazuje výnos kapitálu, který do společnosti vložili. Pro výpočet ROE použijeme vztah (3.2).

$$ROE = \frac{EAT}{E} \quad (3.2)$$

Ukazatele aktivity

Pomocí ukazatelů aktivity (Activity Ratios) je vyjadřována doba obratu a počet obrátek určitých zdrojů nebo aktiv. Je tak poměřována schopnost společnosti využívat vložené finanční prostředky, zjišťována schopnost hospodaření s aktivy a jak hospodaření společnosti dokáže ovlivnit výnosnost a likviditu obchodní společnosti (Růčková, 2011).

OBRAT CELKOVÝCH AKTIV

Obrat celkových aktiv (Total Assets Turnover Ratio) definován vztahem (3.3) je nazýván také jako produktivita kapitálu, který byl vložen do obchodní společnosti. Vyjadřuje, kolikrát byla každá položka aktiv během daného období (roku) prodána a opět naskladněna. Pomocí tohoto ukazatele je měřena efektivnost využití aktiv, a jak dokáže společnost tato aktiva

zhodnotit bez ohledu na zdroje krytí. Vysoký ukazatel vypovídá o tom, že podnik efektivně využívá svoje aktiva.

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \frac{\text{roční tržby}}{\text{aktiva}} \quad (3.3)$$

Ukazatele likvidity

Prostřednictvím ukazatelů likvidity jsou srovnávány závazky společnosti ve jmenovateli s tím, s čím je možné tyto závazky zaplatit v čitateli výrazu. Pojmem likvidita rozumíme platební schopnost obchodní společnosti dostát svým závazkům. Při zohlednění likvidity je podstatné, jak rychle je společnost schopna inkasovat své pohledávky, zda jsou její výrobky prodejné, a zda je v případě potřeby schopna prodat své zásoby.

Pro obchodní společnosti jsou ukazatele likvidity důležité především z hlediska finanční rovnováhy. Mezi ukazatele likvidity řadíme ukazatel celkové likvidity, okamžité likvidity a pohotové likvidity (Kalouda, 2011).

UKAZATEL CELKOVÉ LIKVIDITY

Ukazatel celkové likvidity (Current Ratio) může být označován také jako běžná likvidita. Prostřednictvím ukazatele celkové likvidity je zjišťována standardní hodnota, kolikrát musí být krátkodobá aktiva větší než krátkodobé závazky, abychom nemuseli hradit své závazky například z prodeje dlouhodobých aktiv. Mezi nedostatky patří, že nebere v úvahu strukturu krátkodobých pasiv z hlediska splatnosti a strukturu krátkodobých aktiv z hlediska likvidnosti. K datu sestavení rozvahy je možné ukazatel celkové likvidity ovlivnit při odložení některých nákupů. Hodnota, jež by měla obchodní společnost dosahovat, se pohybuje od 1 do 2,5 a její vzorec je:

$$\text{Celková likvidita} = \frac{\text{oběžná (krátkodobá) aktiva}}{\text{krátkodobá pasiva}} \quad (3.4)$$

Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti a finanční stability nám předávají informace, díky kterým je možné zjistit úvěrové zatížení obchodní společnosti. Takto je vyjadřován poměr vlastních

a cizích zdrojů. V důsledku využívání cizích zdrojů roste riziko podnikání, a je tak ovlivňována i výnosnost kapitálu, který do obchodní společnosti vložili akcionáři.

Částečná zadluženost je pro obchodní společnost žádoucí, ale nesmíme obchodní společnost zatěžovat příliš velkými finančními náklady. Cizí kapitál je levnější než kapitál vlastní, jelikož vzniká tzv. daňový štít. Úroky spojené se vznikem cizích zdrojů jsou daňově uznatelným nákladem, obchodní společnost je tedy může odečíst z daňového základu. Pokud je zadluženost obchodní společnosti vyšší, může tak fungovat i dlouhodobě, ale jen při vyšších ukazatelích rentability.

Operativní leasing je formou financování prostřednictvím cizího kapitálu. Doposud však nebyl vykazován v rozvaze, čímž zůstával skrytý před ukazateli zadluženosti. V důsledku zavedení nového standardu IFRS 16 je očekáván nárůst ukazatelů zadluženosti společností, které využívají operativní leasingy.

UKAZATEL ZADLUŽENOSTI VLASTNÍHO KAPITÁLU

Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu (Equity Ratio) uvedený ve vzorci (3.5) je označován také jako dluh k vlastnímu kapitálu. Doporučená hodnota by se měla pohybovat mezi 80 – 120 %. Pro dosažení dlouhodobé finanční stability by tento poměr neměl být větší než 1, tedy 100 %. Vypočtenou hodnotou zjistíme, kolik korun cizích zdrojů připadá na jednu korunu vlastního kapitálu (Dluhošová, 2010).

$$\text{Zadluženost vlastního kapitálu} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \cdot 100 \quad (3.5)$$

UKAZATEL ÚROKOVÉHO KRYTÍ

Ukazatel úrokového krytí (Times Interest Earned Ratio) znázorněný ve vztahu (3.6) je ukazatel, jehož prostřednictvím zjišťujeme, kolikrát je celkový zisk krytý úrokovými platbami. Pokud je hodnota ukazatele vysoká, značí schopnost obchodní společnosti zaplatit úroky a náklady, jež souvisejí s cizími zdroji. Za předpokladu, že je jeho hodnota rovna 1, je obchodní společnost schopna vydělat pouze na náklady související s cizím kapitálem. Pokud je hodnota ukazatele menší než 1, není společnost schopna vydělat ani na tyto náklady. V praxi je tato hodnota velice uznávaná a je doporučována hodnota úrokového krytí alespoň 3.

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{EBIT}{\text{nákladové úroky}} \quad (3.6)$$

UKAZATEL ÚROKOVÉHO ZATÍŽENÍ

Ukazatel úrokového zatížení definován vztahem (3.7) vyjadřuje, jakou procentuální část ze zisku obchodní společnosti odčerpávají úroky. Maximální doporučená hodnota ukazatele je 40 %. V případě, že je hodnota ukazatele úrokového zatížení nízká, může si obchodní společnost dovolit vyšší podíl cizího kapitálu.

$$\text{Úrokové zatížení} = \frac{\text{nákladové úroky}}{EBIT} \cdot 100 \quad (3.7)$$

3.2 Modely finanční analýzy

Výsledkem finanční analýzy by mělo být celkové zhodnocení finanční situace společnosti, identifikace významných činitelů ovlivňujících daný stav hospodaření do budoucna či doporučení a návrhy pro zlepšení.

V literatuře je možné nalézt dva druhy ukazatelů:

- bankrotní modely (za účelem zjištění, zda společnosti nehrozí bankrot),
- bonitní modely (zhodnocení finančního zdraví společnosti pomocí bodového hodnocení).

Zavedením standardu IFRS 16 má vliv i na některé modely finanční analýzy, z nichž blíže popsán bude Altmanův (Z-skóre) model a index IN05.

Altmanův model

Prostřednictvím Altmanova modelu počítáme tzv. Z-skóre pro společnosti sečtením pěti poměrových ukazatelů, jimž jsou přiřazeny určité váhy. Čtyři z těchto ukazatelů v sobě zahrnují hodnotu celkových aktiva a poslední zahrnuje hodnotu závazků. Je zřejmé, že právě u společností s velkým objemem najatého majetku pomocí operativního leasingu lze očekávat změnu hodnoty Z-skóre, podrobnější analýzu změny hodnot ilustruje tabulka Tab. 3.2. Pomocí vzorce (3.8) dosazením za proměnné x_1 až x_5 pak zjistíme celkovou hodnotu Z-skóre (Růčková, 2011).

Tab. 3.2 Předpokládaný dopad IFRS 16 na Z-skóre

Proměnná	Ukazatel	Dopad	Odůvodnění
X ₁	ČPK/Aktiva	↓	Čistý pracovní kapitál se významně nezmění, celková aktiva narostou
X ₂	Nerozdělený zisk/Aktiva	↓	Nerozdělený zisk lehce poklesne, vliv navýšení celkového aktiv bude značný
X ₃	EBIT/Aktiva	↓	Zisk před úroky a zdaněním může u společností vykazujících podle IFRS narůst o část nákladů nově vykazovaných jako úroky, přesto navýšení celkových aktiv je pravděpodobně významnější
X ₄	Tržní hodnota VK (Vlastní kapitál)/Celkové závazky	↓	Vlastní kapitál pravděpodobněji poklesne, vliv navýšení celkových aktiv bude značný
X ₅	Tržby/Aktiva	↓	Velikost aktiv by neměla být ovlivněna, celková aktiva narostou

Zdroj: vlastní zpracování

$$Z = 0,717x_1 + 0,847x_2 + 3,107x_3 + 0,420x_4 + 0,998x_5 \quad (3.8)$$

Dle Krupové a kol. (2013) je problémem u většiny obchodních společností určení její tržní hodnoty vlastního kapitálu, proto je vhodné držet se konzervativního odhadu, je však možné použít i účetní hodnotu vlastního kapitálu. Hodnotu vypočteného indexu je pak nutné porovnat s hodnotou z tabulky Tab. 3.3 níže.

V případě akciových společností je možná také varianta, kdy se namísto vlastního kapitálu využije tržní kapitalizace (tržní hodnota) společnosti, jež více reflektuje množství peněz obětovaných vlastníky společnosti. Prostřednictvím ceny akcií se do indexu také částečně dostává názor investorů na společnost, na druhou stranu se ukazatel stává více volatilním.

Tab. 3.3 Hodnoty Z-skóre

Z < 1,81	U společnosti existuje pravděpodobnost bankrotu
1,81 < Z < 2,99	Šedá zóna – nevyhraněný výsledek
Z > 2,99	Společnost je v dobré situaci

Zdroj: vlastní zpracování dle Krupová a kol. 2013

Index IN05

Index IN05 je aktualizací indexu IN01 a je prozatím posledním známým indexem Inky a Ivana Neumaierových. Až na výjimky je tento index podobný Altmanovu Z-skóre. Obdobně jako u Z-skóre lze předpokládat snížení hodnoty indexu po zavedení IFRS 16, dopad indexu IN05 je však méně zřejmý, podrobnější analýzu demonstruje tabulka Tab. 3.4.

Tab. 3.4 Předpokládaný dopad IFRS 16 na index IN05

Proměnná	Ukazatel	Dopad	Odůvodnění
A	Aktiva/Závazky		O stejnou výši narostou hodnoty čitatele a jmenovatele, jelikož celková aktiva jsou až na výjimky větší než celkové závazky, dojde k mírnému snížení
B	EBIT/Nákladové úroky		Zisk před úroky a zdaněním může u společností vykazujících dle IFRS narůst o část nákladů nově vykazovaných jako úroky, k nárůstu dojde na obou stranách, celkový vliv záleží na EBITu
C	EBIT/Aktiva		EBIT může narůst o nově vykazované úroky, avšak růst aktiv bude významnější
D	Tržby/Aktiva		Velikost tržeb by neměla být ovlivněna, celková aktiva narostou
E	Oběžná aktiva/Krátkodobé závazky		Menší navýšení krátkodobých závazků, celkový pokles ukazatele

Zdroj: vlastní zpracování

Pro zjištění hodnoty indexu IN05 je třeba použít vzorec 3.9 za pomoci dosazení příslušných proměnných (Růčková, 2011).

$$IN05 = 0,13 A + 0,04 B + 3,97 C + 0,21 D + 0,09 E \quad (3.9)$$

K výslednému vyhodnocení vypočtených hodnot indexu IN05 je třeba využít tabulku Tab. 3.5. Na základě hodnot z tabulky je pak možné určit, do jakého intervalu námi vypočtená hodnota pro konkrétní společnost spadá, a následně můžeme říci, zda společnost tvoří či netvoří hodnotu.

Tab. 3.5 Vyhodnocení hodnot indexu IN05

IN < 0,9	Podnik netvoří hodnotu
0,9 < IN05 < 1,6	Šedá zóna – nevyhraněné výsledky
IN05 > 1,6	Podnik tvoří hodnotu

Zdroj: vlastní zpracování dle Krupová a kol. (2013)

3.3 Účetní závěrka dle IFRS 16 a dle českých předpisů z pohledu nájemce

Účetní závěrka slouží k vyjádření finanční pozice a finančních výsledků, které jsou klíčové pro správná ekonomická rozhodnutí. Hlavním cílem je poskytovat informace o aktivech, závazcích, nákladech, výnosech, výsledku hospodaření, peněžních tocích či vlastním kapitálu.

Účetní závěrku v souladu s mezinárodními účetními standardy tvoří:

- výkaz o finanční pozici,
- výkaz o úplném výsledku,
- výkaz o změnách vlastního kapitálu,
- výkaz o peněžních tocích,
- komentář k účetním výkazům – Příloha.

Specifické požadavky na účetní závěrku jsou popsány zejména v Koncepčním rámci a standardech IAS 1 a IAS 7. Smyslem standardu IAS 1 – Prezentace účetní závěrky je zajistit srovnatelnost informací s předcházejícím obdobím, a také s účetními závěrkami jiných společností. Předpokladem pro sestavení účetní závěrky společnosti je zásada nepřetržitého

trvání účetní jednotky (tzv. „going concern“). Výjimku mohou představovat případy, kdy je již vedením společnosti naplánovaná likvidace či ukončení činnosti. Dalším principem, který je třeba dodržet je zásada věcné a časové souvislosti neboli aktuální princip. Oproti českým účetním předpisům IFRS nepředepisují jednotnou formu účetní závěrky, avšak definují seznam položek, jež musí být minimálně vykázány ve výkazech a příloze. K zajištění srovnatelnosti výkazů musí účetní závěrka obsahovat údaje za nejméně jedno předcházející období.

Požadavek na sestavení účetní závěrky v souladu s mezinárodními standardy je zakotven také v české účetní legislativě, konkrétně v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů v § 19a – Použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky.

3.4 Dopady zavedení nového standardu na vykazování

Hlavním cílem zavedení nového standardu IFRS 16 a s ním také nových pravidel pro leasingy je zejména jejich přesunutí z podrozvahy do výkazu o finanční pozici a tím do něj zahrnout položky ve výši až tří bilionů amerických dolarů, což by mělo značný dopad do finančních výkazů společností (IFRS FOUNDATION, 2016).

IFRS 16 mnoho změn ve vykazování finančního leasingu nepřináší, jelikož i podle dosavadní úpravy byl vykazován v rozvaze. Rozdílné v těchto případech však budou položky, v rámci kterých bude leasing vykazován, změny v požadavcích na zveřejnění a také přístup ke garanci zbytkové hodnoty aktiva.

V případě vykazování ze strany pronajímatele je změnou pouze to, že se musí připravit na obsáhlejší požadavky na podrobnější zveřejňování informací v poznámkách. Významnější změny však čekají především společnosti, které vykazují podle US GAAP, kde došlo k úpravě některých definic, přesto však zůstal princip účetního zachycení zachován.

Dopady, které se promítnou do účetních výkazů, jsou razantnější na straně nájemce. Změna předpisů má nejvýznamnější dopad na výkaz o finanční situaci nájemce. V aktivech se objeví u nájemce dlouhodobé aktivum, tzv. „právo k užívání“, v pasivech vznikne závazek z titulu leasingu. Aktivum i pasivum je možno promítnout buď v samostatné položce, nebo v položkách aktiv, ve kterých by bylo zařazeno v případě koupě. Pak je však třeba, aby účetní jednotka hodnotu aktiva i pasiva uvedla v komentáři ke každé položce.

Tato situace se nejrazantněji projeví u společností, které mají velký objem aktiv pořízených na operativní leasing, tudíž společnosti, jež vykazovaly velký objem leasingů mimo rozvahu (Deloitte, 2016).

Společnost PwC provedla globální studii za účelem posouzení vlivu nového standardu IFRS 16 na účetní závěrky, ukazatele výkonnosti a klíčové finanční ukazatele společností, které vykazují podle IFRS. Pro výzkum byl vybrán vzorek cca 3 000 společností podnikajících v různých zemích a odvětvích (mimo USA). Tato studie kvantifikuje minimální dopad kapitalizace operativních leasingů zveřejněných v účetních výkazech společností za rok 2014. Z provedené analýzy vyplývá, že medián zvýšení dluhů se odhaduje na 22 % a u 53 % společností dojde k nárůstu dluhů o více než 25 %. Dle studie se bude dopad na finanční ukazatele společností výrazně lišit v závislosti na odvětví, ve kterém daná společnost podniká. Dopady kapitalizace leasingu je možné vidět v tabulce Tab. 3.6. Z dat můžeme pozorovat, že nejvýznamnější dopad bude mít IFRS 16 na maloobchod, aerolinie, služby, zdravotnictví, textilní průmysl a velkoobchod (PwC, 2016b).

Tab. 3.6 Dopady kapitalizace leasingu na jednotlivá odvětví

Odvětví	Medián zvýšení dluhů	% společností s více než 25% navýšením	Medián zvýšení EBITDA
Maloobchod	98 %	35 %	41 %
Aerolinie	47 %	50 %	33 %
Služby	42 %	40 %	15 %
Zdravotnictví	36 %	62 %	24 %
Textilní průmysl	28 %	49 %	18 %
Velkoobchod	28 %	39 %	17 %

Zdroj: vlastní zpracování dle PwC, 2016b

Diplomová práce se dále soustředí na kvantitativní dopady změny vykazování operativních leasingů do finančních výkazů a finančních ukazatelů společností. Dle informací IASB se jedná o více než 14 000 listovaných společností, u kterých se změna pravidel výrazně projeví (IFRS FOUNDATION, 2016), podrobněji viz tabulka Tab. 3.7.

Z tabulky Tab. 3.7 je patrné, že největší podíl společností vykazujících leasingy mimo rozvahu je především v regionu Severní Ameriky, nejmenší naopak v regionu Latinské Ameriky, Afriky a Blízkého východu. V případě odhadovaného podhodnocení závazků, jež

jsou pravděpodobně vykazovány mimo rozvahy společností, je nejvýraznější podhodnocení u regionu Latinské Ameriky, a to konkrétně o 45 %.

Tab. 3.7 Listované společnosti vykazující podle IFRS nebo US GAAP

Region	Podíl společností vykazující leasingy mimo rozvahu	Odhadované podhodnocení závazků vykazováním mimo rozvahu o
Severní Amerika	62 %	22 %
Evropa	47 %	26 %
Asie/oblast Pacifiku	43 %	32 %
Latinská Amerika	23 %	45 %
Afrika/Blízký východ	23 %	27 %

Zdroj: vlastní zpracování dle IASB 2016

Nový standard IFRS 16 nemění způsob účtování o službách spojených s leasingem, které nebudou i nadále zachycovány výsledkově, pouze s výjimkou případného časového rozlišení.

Dopady na finanční výkazy společnosti

V lednu 2016 vydal Výbor pro tvorbu Mezinárodních standardů účetního výkaznictví publikaci (Effects Analysis), jež se zabývá analýzou dopadů nového standardu IFRS 16, a to zejména z pohledu nájemce. V této analýze jsou popsány pravděpodobné náklady a přínosy, které nový standard IFRS 16 přinese. IASB získal přehled o těchto předpokládaných dopadech prostřednictvím zveřejněných návrhů, konzultací se zainteresovanými stranami a analýzami.

VÝKAZ O FINANČNÍ POZICI (ROZVAHA)

Dle IASB lze očekávat, že nový standard IFRS 16 bude mít největší vliv na nárůst aktiv a závazků. Právo k užívání aktiva je nově zahrnuto v dlouhodobých aktivech a závazek z leasingu je v závislosti na načasování leasingových plateb součástí krátkodobých i dlouhodobých finančních závazků. Účetní hodnota leasingového závazku se bude snižovat pomaleji než účetní hodnota pronajatého aktiva, protože leasingové aktivum je většinou odepisováno rovnoměrně, zatímco leasingový závazek je snižován o provedené leasingové platby a zvyšován o úrok, který se v průběhu trvání leasingu snižuje. Ve srovnání s předešlým

standardem IAS 17, podle kterého se operativní leasing do rozvahy nezahrnuje, dojde ke snížení vlastního kapitálu. Stručný přehled předpokládaných výše popsaných dopadů na výkazy o finanční pozici je znázorněn v tabulce Tab. 3.8.

Tab. 3.8 Předpokládaný dopad na výkaz o finanční pozici

Dopady na výkaz o finanční pozici	
Aktiva	
Závazky	
Vlastní kapitál	

Zdroj: vlastní zpracování dle IASB

VÝKAZ O ÚPLNÉM VÝSLEDKU (VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY)

V souvislosti se změnou předpisů bude po zavedení IFRS 16 ovlivněn také výkaz o úplném výsledku. U společností, jež vykazují operativní leasing prostřednictvím rovnoměrných splátek, změní zavedení nového standardu IFRS 16 povahu nákladů, které souvisí s operativním leasingem. Ve výkazu o úplném výsledku bude jeden lineární náklad nahrazen těmito dvěma náklady:

- v provozních nákladech odpisem leasingového aktiva a
- ve finančních nákladech úrokovými náklady z leasingového závazku.

Důsledkem této změny bude shodné zachycení leasingových nákladů u všech typů leasingu. V souvislosti se změnou struktury vykazování nákladů dojde k navýšení zisku před odpisy, úroky, amortizací a zdaněním (EBITDA), jehož součástí byly dříve náklady na operativní leasing. Menší nárůst lze také očekávat u zisku před úroky a zdaněním (EBIT), kde již budou zařazeny odpisy práva na užívání, viz Tab. 3.9. Rozdíl tvoří úroky z amortizace leasingového závazku, které se v průběhu doby trvání leasingu mění, tudíž bude jejich vliv do výsledku každý rok různý. To, jakým způsobem se zvýší provozní výsledek hospodaření a finanční náklady, je závislé na době trvání leasingu, aplikované diskontní míře a významnosti leasingu pro společnost. Dle IASB by však celkové dopady na výsledek hospodaření neměly být značné.

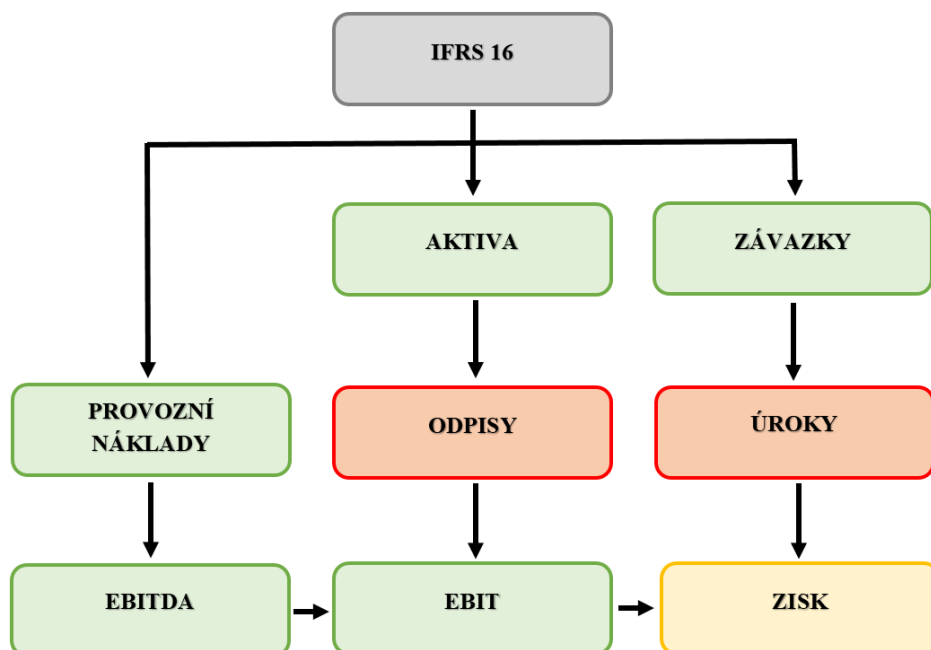
Tab. 3.9 Předpokládané dopady přijetí IFRS 16 na položky výkazů

UKAZATEL	PŘEDPOKLÁDANÝ DOPAD
Aktiva	↑
Závazky	↑
Vlastní kapitál	↓
EBITDA	↑
Odpisy	↑
EBIT	↑
Úroky	↑
EAT	↓

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku Obr. 3.2 je ilustrován vztah mezi jednotlivými položkami výkazů a jejich dopad na zisk společnosti. Zelenou barvou je znázorňen pozitivní vliv, červenou barvou naopak negativní vliv na zisk.

Obr. 3.2 Schéma vlivu předpokládaných změn výkazů po přijetí IFRS 16

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud se podíváme na vliv operativního leasingu v čase, náklady z leasingu vykazovaného dle IFRS 16 by měly mít klesající tendenci. Z toho vyplývá, že u společnosti,

jež má více operativních leasingů v obdobné výši a v různých fázích doby trvání leasingu, bude celkový dopad na přijetí standardu nepatrný, jelikož vlivy z jednotlivých leasingových smluv se navzájem vyruší. V tabulce Tab. 3.9 jsou zobrazeny předpokládané dopady přijetí IFRS na položky výkazů, přičemž snížení hodnoty se předpokládá pouze u vlastního kapitálu a zisku.

CASH FLOW

Změny v požadavcích na vykazování operativního leasingu z pohledu IFRS 16 nebudou mít vliv na celkové peněžní toky, změní se však způsob jejich vykazování. Dle očekávání by mělo mít zavedení nového standardu vliv na navýšení peněžních toků z provozní činnosti a zároveň snížení peněžních toků z finanční činnosti. Při vykazování v souladu se standardem IAS 17 byly peněžní toky související s operativním leasingem vykazovány v rámci provozní činnosti, nyní je třeba je rozdělit takto:

- úhrada jistiny v rámci peněžních toků z finanční činnosti,
- úrok vykazovaný v rámci peněžních toků z provozní či finanční činnosti (v závislosti na konkrétní účetní politice nájemce).

Do tabulky Tab. 3.10 byly shrnuty předpokládané dopady na výkaz o peněžních tocích.

Tab. 3.10 Předpokládané dopady na výkaz cash flow dle IFRS 16

Dopady na výkaz cash flow (CF)	
CF z provozní činnosti	
CF z finanční činnosti	
Celkové CF	Beze změny

Zdroj: vlastní zpracování dle IASB

Základní požadavky na vykazování operativního leasingu dle nového standardu IFRS 16 jsou shrnuty v následující tabulce Tab. 3.11. Vzhledem k tomu, že účinnost IFRS 16 je datována až k 1. 1. 2019, budou konkrétní dopady nového standardu na účetní výkazy známy až v následujícím roce. Z tohoto důvodu bylo doposud provedeno mnoho odhadů jeho předpokládaného vlivu na klíčové ukazatele a výkazy společností.

Tab. 3.11 Základní požadavky na vykazování operativního leasingu dle IFRS 16

Výkaz	Způsob/oblast vykazání
Výkaz o finanční pozici	Právo na užívání (aktivum)
	Leasingový závazek
Výkaz o úplném výsledku	Úrokové náklady z leasingového závazku
	Odpis aktiva
Výkaz o peněžních tocích	Úhrada jistiny
	Platba úroků

Zdroj: vlastní zpracování dle Deloitte (2016)

Změny v rozhodování

Všechny výše popsané změny nemají vliv na výši leasingových plateb, přímo neovlivňují hospodaření společnosti a dopad do výsledku hospodaření nebude značný. Zavedení nového účetního standardu IFRS 16 nemění nic na situaci společnosti, na kvalitě jejich produktů a služeb ani na jejím finančním zdraví. Navzdory tomu se očekává, že následkem zavedení IFRS 16 dojde k jistým změnám v rozhodování u uživatelů účetních výkazů a také uvnitř společnosti. Zvýšením spolehlivosti informací by mohlo dojít ke změnám v rozhodování uživatelů, a to jak poskytovatelů leasingů a úvěru, tak investorů na kapitálových trzích.

Uvnitř společnosti je ještě více pravděpodobné očekávat změny v rozhodování. Doposud existovala motivace využívat operativní leasing za účelem vylepšení finančních ukazatelů společnosti, což mělo za následek lepší rating společnosti na kapitálových trzích. Dá se tedy očekávat, že nastane jistý pokles popularity využívání operativního leasingu jako finančního nástroje, což mohou pocítit i pronajímatelé.

4 Komparace vykazování dle IFRS 16 a českých předpisů ve vybrané obchodní společnosti

V následující části diplomové práce budou na příkladu letecké společnosti nastíněny důsledky zavedení nového standardu IFRS 16 na vykazování, a také dopad na vybrané finanční ukazatele. Komparace a analýza bude provedena ze strany nájemce operativního leasingu, jelikož zavedení nového standardu IFRS 16 přináší největší změny právě v této oblasti.

4.1 Porovnání účetních výkazů dle IFRS 16 a české legislativy

Srovnáme-li vykazování dle českých účetních předpisů a dle mezinárodních standardů IFRS, zjistíme, že se v mnoha ohledech odlišují. Je tomu tak zejména z důvodu odlišného přístupu k vykazování leasingu v rozvaze. Pro IFRS je důležité rozlišit, kdo má ve skutečnosti kontrolu nad aktivem, a kdo jej skutečně využívá. Ten ho poté vykáže v aktivech v rozvaze, což v souvislosti s IFRS lze označit jako přednost obsahu nad formou. Oproti tomu při vykazování dle českých předpisů je klíčové vlastnické právo k danému aktivu, proto nájemce aktivum eviduje pouze v podrozvaze, což znamená, že jej lze najít pouze v příloze k účetní závěrce a tudíž neovlivní bilanční sumu rozvahy, jako je tomu v případě IFRS. Rozdíl bilanční sumy, který z tohoto důvodu v prvním roce leasingu vznikne, se následně postupně zmenšuje, přičemž rozdíl na konci doby leasingu se rovná zůstatkové ceně aktiva vykazovaného v rozvaze dle IFRS.

Zaměříme-li se na porovnání výkazu zisku a ztráty (VZZ), výsledek hospodaření je v případě vykazování dle českých účetních předpisů větší než je tomu v případě IFRS, což je opět způsobeno tím, že co se týče IFRS, je hodnota aktiva rozpouštěna do nákladů prostřednictvím odpisů po dobu životnosti aktiva, což je zpravidla déle, než je doba trvání leasingu. Oproti tomu podle českých předpisů jsou nákladem jednotlivé splátky, které jsou účtovány již v době trvání leasingu.

4.2 Analýza účetních výkazů ve vybrané letecké společnosti

Pro nastínění dopadů zavedení nového standardu IFRS 16 a vykazování dle české účetní legislativy bude v této části analyzována účetní závěrka konkrétní fiktivní letecké společnosti Fly Czech a.s., jelikož je obvyklé, že právě letecké společnosti pořizují nová letadla

prostřednictvím operativního i finančního leasingu. V této části práce budou přepočteny vykazované údaje dle nového standardu IFRS 16 a následně budou demonstrovány na přepočtených výkazech změny, kterým společnost bude muset čelit.

Financování letadlové flotily pomocí operativního leasingu využívají především nízkonákladové letecké společnosti a začínající aerolinky z důvodu nedostatku vlastního kapitálu. Hlavním důvodem, který ovlivňuje aerolinky při výběru způsobu financování leasingem před koupí je zejména nejistota a volatilita na trhu letecké dopravy, a také vysoká pořizovací cena a dlouhá doba životnosti letadel. Jedna z hlavních výhod leasingu je umožnění společností nahradit stará letadla za nová a modernější s nižší spotřebou paliva, a tím snížit náklady na jejich provoz. Pronájem novějších typů letadel je také chrání před technickým zastaráváním, se kterým by se musely potýkat v případě vlastnictví. Naopak pro velké letecké společnosti je výhodnější letadla vlastnit, a to zejména z důvodu jejich dlouhodobé využitelnosti, jež se pohybuje přibližně kolem třiceti let.

Fly Czech, a.s.

Společnost Fly Czech, a.s. je fiktivní, předpokládejme však, že se jedná o předního leteckého dopravce v České republice, který zajišťuje pravidelnou leteckou přepravu z Prahy, Brna a Ostravy do různých destinací zejména v Evropě a Asii. Společnost využívá hospodářského roku končícího 31. prosince, účetní výkazy sestavuje v souladu s českými účetními předpisy, a jelikož má cenné papíry obchodovatelné na burze, také v souladu s mezinárodními účetními standardy. Vzhledem k povinnosti sestavení účetní závěrky v souladu s IFRS 16 nejpozději za účetní období 2019, by společnost chtěla dopředu znát možné dopady do konkrétních účetních a finančních ukazatelů.

K 31. prosinci 2017 měla společnost ve své letadlové flotile celkem 17 letadel. Způsob pořízení daných letadel je ilustrován v tabulce Tab. 4.1 níže.

Tab. 4.1 Způsob pořízení letadel

	Počet letadel	Ve vlastnictví	Na finanční leasing	Na operativní leasing
Fly Czech, a.s.	17	0	0	17
Procentuální vyjádření	100 %	0 %	0 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky Tab 4.1 je patrné, že ačkoliv se společnost Fly Czech, a.s. řadí spíše k velkým společnostem, 100 % letadel bylo pořízeno prostřednictvím leasingu a konkrétně 17 letadel (100 %) prostřednictvím leasingu operativního. Ve vlastnictví tedy společnost nemá žádné letadlo. Operativním leasingem společnosti odpadají starosti s prodejem majetku, které zůstává u pronajímatele, jelikož trh pro letadla velikosti Airbus není doposud plně rozvinut.

Společnost má pravidelné linky z letiště v Praze do přibližně 48 destinací v 27 zemích světa. Jak již bylo zmíněno výše, společnost používá pro zajištění provozu na konci roku 2017 celkem 17 letadel typu Airbus, přehled konkrétních typů letadel znázorňuje tabulka Tab. 4.2.

Tab. 4.2 Rozdělení letadlové flotily společnosti Fly Czech, a.s.

Typ letadla	Počet	Ve vlastnictví	Na finanční leasing	Na operativní leasing
A330-300	1	0	0	1
A319-112	8	0	0	8
ATR 72-500	5	0	0	5
ATR 42-500	3	0	0	3
Celkem	17	0	0	17

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost Fly Czech, a.s. využívá operativní leasing výhradně pro financování své letadlové flotily. Celkový počet letadel je v průběhu let stále stejný, je však průběžně obnovován. Doba leasingu je vždy na dobu 5 let, lze tedy viz tabulka Tab. 4.3 předpokládat, že splátky jsou také každý rok stejné. Z tohoto důvodu pracujeme s předpokladem, že pořizovací náklady i životnost letadel je stále stejná, a abstrahujeme od různého momentu pořízení letadel.

Tab. 4.3 Splátky operativního leasingu k 31. 12. 2017 společnosti Fly Czech, a.s.

Splatnost	Hodnota v tis. Kč
Do 1 roku	764 119
Od 1 do 5 let	843 558
Nad 5 let	0
Celkem	1 607 677

Zdroj: vlastní zpracování

Ke dni sestavení účetní závěrky společnost Fly Czech, a.s. eviduje splátky z operativního leasingu v období do 1 roku v hodnotě 764 119 tis. Kč a částku splátek v období od 1 roku do 5 let v hodnotě 843 558 tis. Kč. Dle tabulky Tab 4.3 společnost nemá žádné operativní leasingy přesahující dobu 5 let, proto budeme uvažovat, že leasingy jsou uzavírány na dobu 5 let. O úhradách operativního leasingu je v průběhu doby trvání nájmu účtováno rovnoměrně do zisku nebo ztráty běžného účetního období. Za účelem ocenění závazků je třeba znát úrokovou míru leasingu. Uvažujme, že předpokládaná přírůstková výpůjční úroková míra pro výpočet současné hodnoty minimálních leasingových plateb bude 5 %. Pro další potřeby práce nebylo uvažováno s bonusy v podobě snížení nájemného na počátku leasingu ani jiných podobných pobídek.

Ocenění závazku z leasingu je odvozeno od souhrnu leasingových závazků, jež jsou splatné do 1 roku, od 1 roku do 5 let a nad 5 let. Závazek z leasingu je třeba prvotně ocenit v současné hodnotě leasingových plateb, jež k datu vstupu do leasingu nejsou zaplacený. Pomocí vzorce 4.1 je prováděn výpočet současné hodnoty.

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{C}{(1+i)^t} \quad (4.1)$$

kde

PV je současná hodnota plateb,

C jsou leasingové platby,

i je úroková míra, a

t je čas (roky).

Částky tedy diskontujeme výše uvedenou diskontní sazbou a dosazením příslušných hodnot do vzorce 4.1 vypočteme současnou hodnotu závazku z operativního leasingu, tedy práva na užívání:

$$\text{Hodnota práva na užívání} = \frac{764\,119}{(1 + 0,05)^1} + \frac{843\,558}{(1 + 0,05)^5} = 1\,388\,682 \text{ tis. Kč}$$

Z hodnoty závazku, jež jsme ocenili současnou hodnotou leasingových plateb, vypočteme úrok z operativního leasingu pro první rok, který se podle IFRS 16 promítne do finančních nákladů ve výkazu o úplném výsledku. Dosazením do vzorce 4.2 získáme úrokový náklad pro první rok (uvažujeme, že platby jsou na konci období):

$$\text{nákladový úrok v 1.roce} = \frac{\text{počáteční stav závazku}}{\text{úroková míra}}. \quad (4.2)$$

Jak již bylo výše zmíněno, počáteční stav závazku byl stanoven ve výši 1 388 682 tis. Kč a úrokovou míru budeme uvažovat ve výši 5 %, pak tedy máme:

$$\text{nákladový úrok v 1.roce} = \frac{1\,388\,682}{0,05} = 69\,434 \text{ tis. Kč.}$$

Hodnota „práva na užívání“ bude shodná s hodnotou leasingového závazku, jelikož nejsou známy počáteční přímé náklady. Hodnota, která by měla být zařazena do aktiv, bude tedy 1 388 682 tis. Kč.

Toto „právo na užívání“ bude dle IFRS 16 odpisováno stejně jako jiné aktivum, přičemž doba odpisování bude shodná s dobou trvání leasingu, jelikož není možné předpokládat, že by ekonomická doba životnosti byla nižší.

Vezmeme-li tedy v potaz dobu leasingu stanovenou na 5 let, tak bude při rovnoměrném odpisování první roční odpis vypočten následovně:

$$\text{rovnoměrný odpis v 1.roce} = \frac{\text{hodnota aktiva}}{\text{doba odpisování}} = \frac{1\,388\,682}{5} = 277\,736 \text{ tis. Kč}$$

Po prvním roce bude tedy hodnota „práva na užívání“ 1 110 946 tis. Kč po odečtení odpisu ve výši 277 736 tis. Kč z původní hodnoty 1 388 682 tis. Kč. Společnost se jej rozhodla vykazovat jako součást aktiv, konkrétněji v položce Dlouhodobý hmotný majetek a jeho hodnotu uvede v Příloze. Celková hodnota dlouhodobých aktiv vzroste o 1 110 946 tis. Kč.

Po vypočtení potřebných hodnot sestavíme výkaz o finanční pozici a výkaz o úplném výsledku společnosti Fly Czech, a.s. dle IFRS 16, přičemž vycházet budeme z původních hodnot uvedených ve výkazech sestavených dle již neplatného standardu IAS 17. Pro jednoduchost jsou výkazy pouze ve formě výňatku a pro přehlednost jsou vedle hodnot pro IFRS 16 uvedeny i hodnoty dle české účetní legislativy, aby byl viditelný rozdíl.

Úprava výkazu o finanční pozici dle IFRS 16

O částku 1 110 946 tis. Kč jako hodnotu práva na užívání po prvním roce, byla ve výkazu o finanční pozici dle IFRS 16 navýšena položka dlouhodobého hmotného majetku. Zároveň byla ponížena položka vlastního kapitálu o hodnotu odpisu v prvním roce ve výši 277 736 tis. Kč. Závazky z leasingu byly rozděleny a zahrnuty mezi dlouhodobé a krátkodobé závazky následovně: k dlouhodobým závazkům byla dle IFRS 16 připočtena hodnota 1 319 248 tis. Kč, která je výsledkem odečtení odpisu od práva na užívání, a ke krátkodobým závazkům byla dle IFRS 16 přidána hodnota úroku v prvním roce ve výši 69 434 tis. Kč.

Výňatek výkazu o finanční pozici a výkaz o úplném výsledku společnosti Fly Czech, a.s. za rok 2017 v souladu s IFRS 16 a také dle ČÚL demonstrují tabulky Tab. 4.4 a Tab. 4.5 níže.

Tab. 4.4 Výňatek z výkazu o finanční pozici společnosti Fly Czech a.s. za období končící 31. 12. 2017 v tis. Kč

	ČÚL	Změna	IFRS 16
AKTIVA			
Dlouhodobý hmotný majetek	1 336 672	1 110 946	2 447 618
Dlouhodobý nehmotný majetek	100 922		100 922
Dlouhodobý finanční majetek	19 806		19 806
Dlouhodobá aktiva celkem	1 457 400	1 110 946	2 568 346
Oběžná aktiva celkem	3 211 034		3 211 034
AKTIVA celkem	4 668 434	1 110 946	5 779 380
PASIVA			
Vlastní kapitál	730 399	-277 736	452 663
Dlouhodobé závazky	1 557 493	1 319 248	2 876 741
Krátkodobé závazky	2 380 542	69 434	2 449 976
Závazky celkem	3 938 035	1 388 682	5 326 717
PASIVA celkem	4 668 434	1 110 946	5 779 380

Zdroj: vlastní zpracování

Úprava výkazu o úplném výsledku dle IFRS 16

Ve výroční zprávě společnost Fly Czech, a.s. uvádí náklad z operativního leasingu ve výši 325 500 tis. Kč. O tento náklad je třeba snížit provozní náklady. Naopak musí být navýšena položka odpisů o odpis prvního roku ve výši 277 736 tis. Kč, a také položka nákladových úroků o příslušný úrok za první rok ve výši 69 434 tis. Kč. Daň společnost platit nebude, jelikož v loňském roce vykázala ztrátu. Při porovnání hodnot EBITDA, EBIT, EBT a EAT dle ČÚL a IFRS 16 je patrné, že se hodnoty EBITDA a EBIT dle IFRS 16 zvýšily oproti ČÚL, zatímco hodnota EBT a EAT je dle IFRS 16 nižší. Tento nárůst i pokles je opodstatněný a v souladu s naším předpokladem z předešlé kapitoly.

Tab. 4.5 Výňatek výkazu o úplném výsledku společnosti Fly Czech a.s. za období končící 31. 12. 2017 v tis. Kč

	ČÚL	Změna	IFRS 16
Tržby	10 153 450		10 153 450
Provozní náklady (bez odpisů)	9 486 763	-325 500	9 161 263
EBITDA	666 687		992 187
Odpisy	0	277 736	277 736
EBIT	666 687		714 451
Finanční výnosy	88 698		88 698
Finanční náklady	458 474		458 474
Výnosové úroky	3 128		3 128
Nákladové úroky	0	69 434	69 434
EBT	300 039		278 369
Daně	0		0
EAT	300 039		278 369

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Analýza finančních ukazatelů ve vybrané letecké společnosti

Co se týče finančních ukazatelů, existuje celá řada teorií, jakým způsobem se budou tyto ukazatele vyvíjet. Pro provedení analýzy a zhodnocení finanční situace podniku je třeba využít

účetní výkazy – rozvahu, výkaz zisku a ztráty a cash flow (v případě IFRS výkaz o finanční pozici, výkaz o úplném výsledku a výkaz o finančních tocích).

Obsahem práce však není provedení kompletní finanční analýzy vybrané společnosti, jelikož by bylo zapotřebí zvážit mnoho dalších faktorů. Provedené výpočty ukazatelů a indexů z finanční analýzy slouží pouze k demonstraci důsledků přijetí nového standardu IFRS 16 a jejich výši. Co se týče indexu IN05, je třeba brát ohled na to, že je určen především pro české prostředí.

Výpočet hodnot vybraných poměrových ukazatelů finanční analýzy

Pro vypočtení poměrových ukazatelů využijeme vzorce 3.1 až 3.7, které byly popsány v předešlé kapitole. Do daných vztahů budeme postupně dosazovat hodnoty z výkazu o finanční pozici a výkazu o úplném výsledku, viz tabulky Tab. 4.4 a Tab. 4.5 výše. V případě získání hodnot ukazatelů dle českých účetních předpisů jsme vycházeli z Přílohy 1, ve které je zobrazena rozvaha a výkaz zisku a ztráty společnosti Fly Czech, a.s. v souladu s českou legislativou za období končící 31. 12. 2017.

Dosazením konkrétních hodnot do vzorce 3.1, který je určen k výpočtu rentability aktiv (ROA), dostaneme následující:

$$ROA_{IFRS\ 16} = \frac{EBIT}{Aktiva} = \frac{714\ 451}{5\ 779\ 380} = 0,123\ 621 = 12,36\ \%$$

$$ROA_{\check{U}L} = \frac{EBIT}{Aktiva} = \frac{666\ 687}{4\ 668\ 434} = 0,142\ 807 = 14,28\ \%$$

Rentabilita aktiv je vyšší v případě vykazování dle české účetní legislativy, pokles v případě IFRS 16 byl očekáván dle tabulky Tab. 3.1. Příčinou poklesu je vyšší nárůst aktiv z důvodu zařazení práva na užívání. Hodnota zisku před úroky a zdaněním je vyšší v případě vykazování dle IFRS 16, což jsme předpokládali, viz tabulka Tab. 3.8 v předcházející kapitole.

Obdobně i pro získání hodnot rentability vlastního kapitálu (ROE) je třeba použít vzorec 3.2 a hodnoty z tabulek Tab. 4.4, Tab 4.5 a Přílohy 1.

$$ROE_{IFRS\ 16} = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastní kapitál}} = \frac{278\ 369}{452\ 663} = 0,614\ 959 = 61,50\ \%$$

$$ROE_{\text{ČÚL}} = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastní kapitál}} = \frac{300\,039}{730\,399} = 0,410\,788 = 41,08\%$$

Dle našeho předpokladu z tabulky Tab. 3.9 by při vykazování dle IFRS 16 měla být nižší hodnota čistého zisku a zároveň nižší hodnota vlastního kapitálu, z důvodu odečtení hodnoty prvního ročního odpisu. Tento předpoklad byl naplněn. Razantnější pokles v případě vlastního kapitálu dle IFRS 16 ve jmenovateli měl za následek navýšení ukazatele ROE dle IFRS 16, což je rovněž v souladu s předpokladem z tabulky Tab. 3.1.

Zvýšení hodnoty celkových aktiv v případě IFRS 16 při neměnných hodnotách tržeb zapříčinilo v souladu s naším předpokladem z tabulky Tab. 3.1 snížení hodnoty tohoto ukazatele z pohledu IFRS 16. K výpočtu ukazatele jsme použili vzorec 3.3 z předcházející kapitoly, kde po dosazení máme:

$$\text{Obrat celkových aktiv}_{\text{IFRS 16}} = \frac{\text{roční tržby}}{\text{aktiva}} = \frac{10\,153\,450}{5\,779\,380} = 1,756\,841,$$

$$\text{Obrat celkových aktiv}_{\text{ČÚL}} = \frac{\text{roční tržby}}{\text{aktiva}} = \frac{10\,153\,450}{4\,668\,434} = 2,174\,916.$$

Při výpočtu hodnot celkové (běžné) likvidity jsme vycházeli ze vzorce 3.4 a po dosazení jsme získali tyto hodnoty:

$$\text{Celková likvidita}_{\text{IFRS 16}} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobá pasiva}} = \frac{3\,211\,034}{2\,449\,976} = 1,310\,639$$

$$\text{Celková likvidita}_{\text{ČÚL}} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobá pasiva}} = \frac{3\,211\,034}{2\,380\,542} = 1,348\,867.$$

Dle předpokladu z tabulky Tab. 3.1 jsme očekávali pokles běžné likvidity v případě IFRS 16. Předpoklad byl naplněn, jednalo se však o pokles velice malý, což bylo zapříčiněno tím, že hodnotu krátkodobých pasiv ponížujeme v případě IFRS 16 o hodnotu úroku v prvním

roce, která byla v našem případě 69 434 tis. Kč, což je pouze nepatrná změna, vzhledem k tomu, že krátkobé závazky jsou ve výši 2 380 542 tis. Kč, resp. 2 449 976 tis. Kč. Hodnota běžné likvidity by se měla obecně pohybovat v rozmezí 1,5 až 2,5. V našem případě jsou hodnoty běžné likvidity v obou přístupech nižší než je dolní hranice doporučeného intervalu, což znamená, že schopnost společnosti splácet své závazky je spíše horší, své závazky je schopna splácet poměrně pomalu.

Hodnoty ukazatelů zadluženosti nám přináší informace týkající se úvěrového zatížení firmy, které je do určité míry žádoucí, nesmí však firmu zatěžovat příliš.

Odpovídající hodnoty dosadíme do vzorce 3.5 a v případě zadluženosti vlastního kapitálu máme:

$$\begin{aligned} \text{Zadluženost } VK_{IFRS\ 16} &= \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \cdot 100 = \frac{5\,326\,717}{452\,663} \cdot 100 = 11,767\,511 \cdot 100 \\ &= 1\,176,75\ \% \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Zadluženost } VK_{\check{C}\acute{U}L} &= \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \cdot 100 = \frac{3\,938\,035}{730\,399} \cdot 100 = 5,391\,621 \cdot 100 \\ &= 539,16\ \% \end{aligned}$$

Po dosazení je zřejmé, že se v důsledku zvýšení hodnoty cizích zdrojů, kterou ovlivnilo přičtení hodnoty práva na užívání, a zároveň v důsledku snížení hodnoty vlastního kapitálu, který byl snížen o hodnotu odpisu v prvním roce, zadluženost vlastního kapitálu zvýšila více než dvojnásobně v případě použití hodnot dle IFRS. Opět byl naplněn náš předpoklad o zvýšení hodnoty zadluženosti vlastního kapitálu z tabulky Tab. 3.1. Hodnoty ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu by se dle Dluhošové (2010) u stabilních společností měly pohybovat v rozmezí 80 % až 120 %. V případě společnosti zkoumané společnosti Fly Czech, a.s. je zřejmé, že je zadluženost VK několikanásobně vyšší než u stabilních společností. Můžeme tedy říci, že se společnost Fly Czech, a.s. jeví nejen velice zadlužená, ale také poměrně nestabilní, především v případě vykazování dle IFRS 16.

Při výpočtu hodnot ukazatelů úrokového krytí a úrokového zatížení použijeme vzorce 3.6 a 3.7. Hodnotu nákladových úroků jsme získali sečtením úroků v prvním roce s hodnotou nákladových úroků z výkazu o úplném výsledku (výkazu zisku a ztráty).

$$\text{Úrokové krytí}_{IFRS\ 16} = \frac{EBIT}{\text{nákladové úroky}} \cdot 100 = \frac{714\ 451}{69\ 456} \cdot 100 = 1\ 028,64\ \%$$

$$\text{Úrokové krytí}_{\check{C}\check{U}L} = \frac{EBIT}{\text{nákladové úroky}} \cdot 100 = \frac{666\ 687}{0} \cdot 100 = N/A^1$$

$$\text{Úrokové zatížení}_{IFRS\ 16} = \frac{\text{nákladové úroky}}{EBIT} \cdot 100 = \frac{69\ 456}{714\ 452} \cdot 100 = 9,722\ \%$$

$$\text{Úrokové zatížení}_{\check{C}\check{U}L} = \frac{\text{nákladové úroky}}{EBIT} \cdot 100 = \frac{0}{666\ 687} \cdot 100 = N/A^1$$

Z výsledků je patrné, že v případě použití ukazatelů při vykazování dle IFRS 16 je hodnota úrokového krytí opravdu vysoká, což vypovídá o vysoké úrovni finanční situace společnosti. Hodnota úrokového zatížení je v případě IFRS naopak poměrně malá, z čehož vyplývá, že pouze velice malá hodnota je ze zisku použita k placení nákladových úroků. Dle Dluhošové (2010) by hodnota ukazatele úrokového zatížení neměla v praxi přesáhnout hranici 40 %.

V případě výpočtu ukazatelů úrokového krytí a úrokového zatížení dle ČÚL nebylo možné hodnoty získat, jelikož společnost dle české účetní legislativy nevykazuje žádné nákladové úroky (což znamená, že používá pouze operativní leasing k financování letadlové flotily, což je zohledněno právě při výpočtu ukazatele dle IFRS 16).

Jednotlivé poměrové ukazatele finanční analýzy z hlediska IFRS 16 a z hlediska ČÚL byly vypočteny, pro přehlednost a lepší porovnání výsledků jsou hodnoty shrnuty v tabulce Tab. 4.6 na další straně.

¹ Při vykazování dle české účetní legislativy společnost nevykazuje ve svém výkazu zisku a ztráty žádné nákladové úroky, proto nelze ukazatel úrokového zatížení a úrokového krytí dle ČÚL vypočítat z důvodu dělení nulou.

Tab 4.6 Porovnání hodnot klíčových ukazatelů společnosti Fly Czech, a.s. dle IFRS 16 a ČÚL

UKAZATEL	HODNOTA DLE IFRS 16	HODNOTA DLE ČÚL
Rentabilita aktiv (ROA)	12,36 %	14,28 %
Rentabilita VK (ROE)	61,50 %	41,08 %
Obrat aktiv	1,76	2,17
Běžná likvidita	1,31	1,35
Zadluženost VK	1 176,76 %	539,16 %
Úrokové krytí	1 028,64 %	N/A
Úrokové zatížení	9,722 %	N/A

Zdroj: vlastní zpracování

Ze získaných hodnot je jasné, že při porovnání vykazování dle nadnárodních standardů, konkrétně dle IFRS 16, a dle českých účetních předpisů, vznikají velké rozdíly, které ovlivňují nejen účetní závěrku, ale také finanční ukazatele, které s ní úzce souvisejí. V důsledku toho můžeme říci, že při vykazování leasingu na straně nájemce vznikají tak markantní rozdíly, které činí účetní závěrky dle IFRS 16 a dle české účetní legislativy až neporovnatelné. Je patrné, že vliv na vybrané poměrové ukazatele finanční analýzy byl značný, a to především v případě ukazatelů zadluženosti. Z pohledu IFRS 16 můžeme říci, že při vykazování dle české účetní legislativy dochází ke zkreslování ukazatelů, podhodnocování aktiv a závazků, a také k mírnému nadhodnocování zisku.

Výpočet hodnot vybraných predikčních modelů finanční úrovně

Pro výpočet Altmanova Z-skóre je nejprve třeba zjistit hodnotu čistého pracovního kapitálu (ČPK) za použití vzorce 4.1:

$$\text{ČPK} = \text{obežná aktiva} - \text{krátkodobé cizí zdroje}. \quad (4.1)$$

Po dosazení konkrétních hodnot pro IFRS 16 a ČÚL z tabulky Tab. 4.4 a Přílohy 1 máme:

$$\begin{aligned} \text{ČPK}_{\text{IFRS 16}} &= \text{obežná aktiva} - \text{krátkodobé cizí zdroje} = 3\,211\,034 - 2\,449\,976 \\ &= 761\,058 \text{ tis. Kč.} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\check{CPK}_{\check{C}\check{U}L} &= ob\check{e}\check{z}n\check{a} \text{ aktiva} - kr\check{a}tkodob\acute{e} \text{ ciz\acute{i} zdroje} = 3\,211\,034 - 2\,380\,542 \\ &= 830\,492 \text{ tis. K}\check{c}.\end{aligned}$$

Pro získání konkrétní hodnoty Z-skóre potřebujeme vypočítat hodnoty jednotlivých ukazatelů x_1 až x_5 , pro jejíž výpočet použijeme hodnoty z účetních výkazů z tabulek Tab. 4.4 a Tab. 4.5 v případě IFRS 16 a v případě české účetní legislativy z Přílohy 1. Výsledné hodnoty shrnují tabulky Tab. 4.7 a Tab. 4.8 na další straně.

Tab. 4.7 Výpočet Z-skóre dle IFRS 16

Proměnná	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
X_1	ČPK/Aktiva	0,132	0,717	0,095
X_2	Nerozdělený zisk/Aktiva	0	0,847	0
X_3	EBIT/Aktiva	0,124	3,107	0,385
X_4	Tržní hodnota VK/Celkové závazky	0,085	0,42	0,036
X_5	Tržby/Aktiva	1,757	0,998	1,753
Celkem				2,269
Vyhodnocení	Společnost je v tzv. šedé zóně, výsledek je nevyhraněný.			

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4.8 Výpočet Z-skóre dle české účetní legislativy

Proměnná	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
X ₁	ČPK/Aktiva	0,178	0,717	0,128
X ₂	Nerozdělený zisk/Aktiva	0	0,847	0
X ₃	EBIT/Aktiva	0,143	3,107	0,444
X ₄	Tržní hodnota VK/Celkové závazky	0,185	0,42	0,078
X ₅	Tržby/Aktiva	2,175	0,998	2,171
Celkem				2,821
Vyhodnocení	Společnost je v tzv. šedé zóně, výsledek je nevyhraněný.			

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě výsledků Altmanova Z-skóre z tabulek Tab. 4.7 a 4.8 jsme zjistili, že z pohledu IFRS 16 i z pohledu české účetní legislativy se společnost nachází v tzv. šedé zóně, takže nemůžeme určit, zda u společnosti existuje pravděpodobnost bankrotu, či zda-li je společnost naopak v dobré situaci. Výsledek blíží se spíše vyšší hraniční hodnotě může vypovídat o tom, že ačkoliv je výsledek nevyhraněný, společnost je spíše v dobré situaci. Na základě námi získaných dat se tedy jeví v lepší situaci podnik dle vykazování podle české účetní legislativy. Opět také můžeme pozorovat, že byl naplněn náš předpoklad z předcházející kapitoly dle tabulky Tab. 3.2 o tom, že jednotlivé hodnoty ukazatele budou v případě vykazování dle IFRS 16 nižší oproti hodnotám vykazovaným dle české účetní legislativy.

Pro zjištění hodnot indexu IN05 použijeme obdobně hodnoty z tabulek Tab. 4.4 a Tab. 4.5, a také Přílohy 1. Výsledné hodnoty indexu IN05 z pohledu IFRS 16 a z pohledu české účetní legislativy znázorňují tabulky Tab. 4.9 a Tab. 4.10. Na základě předpokladu z předchozí kapitoly v tabulce Tab. 3.4 by opět měly být hodnoty ukazatele dle IFRS 16 nižší než dle české účetní legislativy. Pro vyhodnocení výsledků použijeme tabulku Tab. 3.5.

Tab. 4.9 Výpočet indexu IN05 dle IFRS 16

Proměnná	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
A	Aktiva/Závazky	1,085	0,13	0,141
B	EBIT/Nákladové úroky	9 ²	0,04	0,360
C	EBIT/Aktiva	0,124	3,97	0,492
D	Tržby/Aktiva	1,757	0,21	0,369
E	Oběžná aktiva/Krátkodobé závazky	1,311	0,09	0,118
Celkem				1,480
Vyhodnocení	Společnost je v tzv. šedé zóně, výsledek je nevyhraněný.			

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4.10 Výpočet indexu IN05 dle české účetní legislativy

Proměnná	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
A	Aktiva/Závazky	1,185	0,13	0,154
B	EBIT/Nákladové úroky	9 ²	0,04	0,360
C	EBIT/Aktiva	0,143	3,97	0,568
D	Tržby/Aktiva	2,175	0,21	0,457
E	Oběžná aktiva/Krátkodobé závazky	1,345	0,09	0,121
Celkem				1,660
Vyhodnocení	Společnost tvoří hodnotu.			

Zdroj: vlastní zpracování

² Dle autorů indexu IN05 Inky a Ivana Neumaierových bylo třeba hodnotu ukazatele EBIT/nákladové úroky omezit hodnotou 9, z důvodu existence případů, kdy se úroky limitně blíží k nule. Tímto se eliminuje případ, kdy vliv ukazatele EBIT/úroky převáží ostatní vlivy a hodnota indexu blíží k nekonečnu.

Při pohledu na výsledné tabulky je zřejmé, že náš předpoklad byl opět naplněn. Společnost Fly Czech, a.s. se v případě použití hodnot dle české účetní legislativy nacházela v zóně výsledků prosperity, které značí, že společnost tvoří hodnotu, zatímco při použití hodnot z vykazování dle IFRS 16 se situace společnosti zhoršila a nachází se v tzv. šedé zóně nevyhraněných výsledků. Při interpretaci výsledků je nutné zmínit, že při výpočtu dílčího ukazatele „B“, tedy EBIT/nákladové úroky, byla data ovlivněna a zkreslena maximální zavedenou hodnotou ukazatele, jelikož jsou v našem případě nákladové úroky „limitně blízké nule“. Je tomu tak, protože v některých případech mohou být nákladové úroky velice nízké, případně až nulové, což by způsobilo, že hodnota dílčího ukazatele bude neúměrně velká, v krajních případech se až blížit nekonečnu. Z tohoto důvodu se autoři rozhodli hodnotu dílčího ukazatele omezit. V našem případě došlo k ovlivnění ukazatele v obou případech, avšak zkreslení v případě IFRS 16 bylo značně menší než v případě české účetní legislativy. Z tohoto důvodu nejsou výsledky ukazatele IN05 a jeho interpretace příliš vypovídající, jelikož dle ČÚL při nezavedení maximální hodnoty ukazatele EBIT/úroky by hodnota indexu IN05 byla neúměrně velká a značila by neúměrně vysokou finanční situaci společnosti.

5 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo porovnání vykazování leasingů z pohledu nového standardu IFRS 16 a z pohledu české účetní legislativy a analyzování této změny vykazování na vybrané finanční ukazatele. Cílem bylo současně také analyzování a zhodnocení dopadů, které obchodním společností plynou ze zavedení nového standardu IFRS 16, který od 1. 1. 2019 nahrazuje již neplatný standard IAS 17 upravující leasingy. Vzhledem k tomu, že zásadní změny, které nový standard IFRS 16 přináší, jsou znatelné při vykazování operativního leasingu z pohledu nájemce, byla tato práce zaměřena právě na analyzování dopadů operativního leasingu na straně nájemce.

V teoretické části práce byl charakterizován leasing dle nového standardu IFRS 16, jeho definice, základní pojmy, modifikace a způsob vykazování. Popsán byl také leasing z pohledu české účetní legislativy. V závěru druhé kapitoly byly rovněž shrnuty zásadní rozdíly, které vznikají při vykazování dle IFRS 16 a ČÚL.

Na popis vykazování leasingu dle nadnárodních a českých předpisů volně navazovala obecná analýza dopadu rozdílného vykazování na vybrané finanční ukazatele ve třetí kapitole. V práci byly zkoumány ty finanční ukazatele poměrové analýzy, na které má zavedení IFRS 16 vliv z pohledu vykazování operativního leasingu na straně nájemce. Proto byly blíže popsány jen vybrané ukazatele rentability, aktivity, likvidity a zadluženosti. V návaznosti na tyto ukazatele byl také popsán Altmanův model používající Z-skóre a index IN05 autorů Inky a Ivana Neumaierových. Právě tyto modelové ukazatele vypovídají o finanční situaci společnosti, řadí se k bankrotním modelům. Následně byly ve třetí kapitole demonstrovány předpokládané změny ve vykazování ve výkazu o finanční pozici, výkazu o úplném výsledku a výkazu o peněžních tocích.

Cílem čtvrté kapitoly bylo potvrzení významnosti zavedení nového standardu IFRS 16 a identifikace dopadů do finančních výkazů a finančních ukazatelů ve vybrané obchodní společnosti. Jelikož by zavedení IFRS 16 mělo mít největší dopad na letecké společnosti, jež hojně využívají k financování svých letadlových flotil právě leasingy, byla pro ukázkový příklad vybrána právě letecká společnost. Jednalo se o leteckou společnost, která má povinnost sestavovat účetní závěrku v souladu nejen s českou účetní legislativou, ale také v souladu s mezinárodními účetními standardy. Vybraná společnost Fly Czech, a.s. má všechny své letadla pořízena prostřednictvím operativního leasingu a svou letadlovou flotilu pravidelně po

částech obměňuje. V důsledku zavedení IFRS 16 byly analyzovány dopady na finanční výkazy a finanční ukazatele za použití dat z účetní závěrky společnosti k 31. 12. 2017.

Při transformování výkazu o finanční pozici a výkazu o úplném výsledku dle IFRS 16 bylo zapotřebí vypočítat hodnotu tzv. práva k užívání, odpisů a úroků v prvním roce, o které byly následně upraveny příslušné hodnoty ve výkazech. Dle předpokladu byla při porovnání vykazování dle ČÚL a IFRS 16 hodnota aktiv a závazků vyšší v případě IFRS 16, klesla naopak hodnota vlastního kapitálu ve výkazu o finanční pozici (rozvaze). Ve výkazu o úplném výsledku byla v případě IFRS 16 vykázána nižší hodnota provozních nákladů z důvodu odečtení leasingových splátek, vyšší hodnota byla naopak vykázána u položky odpisů a nákladových úroků. Vzhledem k tomu, že je hodnota odpisů a úroků vyšší než hodnota leasingových splátek, došlo také k poklesu hodnoty zisku před zdaněním a zisku po zdanění, což je opět v souladu s předpokladem, který byl popsán ve třetí kapitole.

Ze získaných výsledků je patrné, že byly naplněny také předpoklady, které byly demonstrovány v souvislosti s vybranými finančními ukazateli. V důsledku zavedení IFRS 16, a tudíž vykazováním tzv. práva k užívání ve výkazu o finanční pozici a sním pouvisející náklady ve výkazu o úplném výsledku, došlo ke změnám vybraných ukazatelů finanční analýzy. Co se týče ukazatelů rentability, dle předpokladu byla vypočtená hodnota rentability aktiv (ROA) nižší v případě IFRS 16 z důvodu větší hodnoty aktiv vykázáním hodnoty práva k užívání. Zisk před úroky a zdaněním (EBIT) v čitateli ukazatele byl v případě IFRS 16 také vyšší, nikoliv však tak výrazně jako u aktiv, což zapříčinilo nižší hodnotu ukazatele ROA pro IFRS 16. Naopak u ukazatele rentability vlastního kapitálu (ROE) byl vypočtený ukazatel v případě IFRS 16 vyšší. Zvýšení hodnoty celkových aktiv v případě IFRS 16 při neměnných hodnotách tržeb zapříčinilo v souladu s předpokladem snížení hodnoty ukazatele obrátu celkových aktiv v případě vykazování dle IFRS 16. Nižší hodnota v případě IFRS 16 byla také vypočtena u ukazatele celkové likvidity. Naopak ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu je v případě IFRS 16 vyšší, konkrétně více než dvojnásobný oproti ČÚL. Co se týče ukazatelů úrokového krytí a úrokového zatížení, nebylo možné jejich hodnoty vypočítat v případě vykazování dle ČÚL, jelikož společnost Fly Czech, a.s. nemá žádné úvěry a tudíž ani žádné nákladové úroky. V případě vykazování dle IFRS 16 byla vypočtená hodnota ukazatele úrokového krytí velmi vysoká a naopak hodnota ukazatele úrokového zatížení velmi malá, což vypovídá o tom, že finanční situace společnosti je vysoká, jelikož pouze malou část ze zisku odčerpávají úroky.

Při porovnání vypočtených hodnot Z-skóre dle IFRS 16 a dle ČÚL můžeme říci, že v obou případech se společnost nachází v tzv. šedé zóně nevyhraněných výsledků, nelze tedy identifikovat, jestli je společnost v dobré finanční situaci nebo jí naopak hrozí bankrot. Vyšší hodnota v případě ČÚL, která je velice blízká horní hraniční hodnotě značí, že bankrot společnosti spíše nehrozí. V případě vypočtených hodnot indexu IN05 je opět vyšší hodnota ukazatele v případě vykazování dle ČÚL a dle výsledku je možné říci, že společnost je v dobré situaci a tvoří hodnotu. Oproti tomu v případě výsledku při použití hodnot dle IFRS 16 jsme se dostali opět do tzv. šedé zóny nevyhraněných výsledků, nelze tedy s jistotou říci, zda-li společnost spíše směřuje v bankrotu nebo je v dobré situaci.

Závěrem je nutné poznamenat, že jsme se přesvědčili o tom, že v případě vykazování operativního leasingu na straně nájemce vznikají velké rozdíly při vykazování dle české účetní legislativy a současně platné nadnárodní legislativy, tedy IFRS 16, což činí účetní závěrky společností, které operativní leasing používají, prakticky neporovnatelné, jelikož leasing z pohledu ČÚL nenajdeme v rozvaze nájemce, nýbrž pouze v podrozvahové evidenci. Následkem toho dochází ke zkreslení nejen samotných výkazů, ale také některých finančních ukazatelů, což může značně ovlivnit rozhodování vlastníků či investorů, protože největší rozdíl v hodnotách ukazatelů byl zaznamenán u ukazatelů zadluženosti.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

1. BRYCHTA, Ivan, Miroslav BULLA, Tereza KRUPOVÁ, Ivana KUCHAROVÁ, Ivana PILAŘOVÁ, Yveta PŠENKOVÁ a Jiří STROUHAL. *Účetnictví podnikatelů 2016: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2016*. 13. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 530 s. ISBN 978-80-7552-050-0.
2. DLUHOŠOVÁ, Dana a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 225 s. ISBN 978-80-86929-68-2.
3. DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 5. vyd. Brno: BizBooks, 2017. 368 s. ISBN 978-80-265-0692-8.
4. DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Základy účetnictví*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 296 s. ISBN 978-80-7552-892-6.
5. FICBAUER, Jiří a David FICBAUER. *Mezinárodní účetní standardy a daňové systémy*. 5. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. 175 s. ISBN 978-80-7418-143-6.
6. FICBAUER, Jiří. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2016. 176 s. ISBN 978-80-214-5390-6.
7. HINKE, Jana. *IAS/IFRS a vykazání finanční pozice podniku*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2013. 144 s. ISBN 978-80-87197-65-3.
8. KALOUDA, František. *Finanční analýza a řízení podniku*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 328 s. ISBN 978-80-7380-646-0.
9. KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 745 s. ISBN 978-80-7179-903-0.
10. KRUPOVÁ, Lenka. *Leasingy podle IFRS*. Praha: VOX, 2017. 116 s. ISBN 978-80-87480-54-0.
11. MACKENZIE, Bruce. *Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2014. 1055 p. ISBN 978-1-118-73409-4.
12. PROCHÁZKA, David. *Ekonomické dopady implementace IFRS v Evropě*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2015. 154 s. ISBN 978-80-245-2097-1.

13. RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2015. 160s. ISBN 978-80-247-5534-2.
14. STROUHAL, Jiří. *Slovník pojmů IFRS: aktuálně platné definice pojmů IFRS, překladový můstek z ČJ do AJ a zpět, vazby na jednotlivé IAS/IFRS*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 216 s. ISBN 978-80-7478-545-0.

Legislativa

15. České účetní standardy pro podnikatele [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz>.
16. International Accounting Standards Board (2016c). International Financial Reporting Standard 16 Leases. London: IFRS Foundation.
17. International Accounting Standards Board (2010). International Accounting Standard 17 Leases. London: IFRS Foundation.
18. Vyhláška č. 500/2002 Sb., ze dne 5. prosince 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9690-9721. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2002%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
19. Zákon č. 563/1991 Sb., ze dne 31. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 2802-2809. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=563/1991%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
20. Zákon č. 586/1992 Sb., ze dne 16. prosince 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=586/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

Internetové zdroje

21. Časopis Auditor [online]. 2017 (8). [cit. 2019-01-05]. Dostupné z:
<https://www.kacr.cz/file/4474/casopis-auditor-c-8-2017.pdf>.
22. DELOITTE ČESKÁ REPUBLIKA. *Účetní novinky duben 2016* [online]. Deloitte Advisory s.r.o., 2016. [cit. 2018-11-08]. Dostupné z:
<https://edu.deloitte.cz/cs/Content/Download/accounting-news-1604>
23. DELOITTE ČESKÁ REPUBLIKA. *Vzorová účetní závěrka podle IFRS přijatých pro použití v EU 2016* [online]. Deloitte Advisory s.r.o., 2017. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z:
https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/audit/Vzorova_ucetni_zaverka_podle_IFRS_schvalenych_pro_pouziti_v_EU_2016.pdf
24. Evropské finanční systémy. *Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference 21. - 23. 6. 2005*. [online] Masarykova univerzita v Brně, 2005. [cit. 2019-04-03] Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/1456/sborniky/2005/evropske-financni-systemy-2005.pdf>
25. EY [Ernst & Young]. *Leases a summary of IFRS 16 and its effects* [online]. EYGM Limited 2016. [cit. 2018-12-12] Dostupné z:
[https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-2016/\\$FILE/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-202016.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-2016/$FILE/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-202016.pdf)
26. EFRAG (2018). [online] *EFRAG Endorsement Status Report*. EFRAG. [cit. 2018-12-13] Dostupné z: <https://www.efrag.org/News/Public-148/EFRAG-Endorsement-Status-Report--Update-?AspxAutoDetectCookieSupport=1>
27. FUČÍK & PARTNEŘI, s.r.o. *Nový standard IFRS 16 Leasingy* [online]. Fučík & partneři, s.r.o. 2016 [cit. 2019-01-12] Dostupné z:
<http://www.fucik.cz/publikace/novy-standard-ifrs-16-leasingy/>
28. IFRS FOUNDATION. *IFRS 16 Leases* [online]. IFRS Foundation 2016. [cit. 2018-10-07] Dostupné z: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-16-leases/>
29. INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS BOARD. *IFRS 16 Effects analysis*. [online] IFRS Foundation 2016. [cit. 2018-09-02] Dostupné z:

http://archive.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/Documents/IFRS_16_effects_analysis.pdf

30. PWC. *IFRS 16: The leases standard is changing – are you ready?* [online]. PWC Audit Assurance 2016. [cit. 2018-09-15] Dostupné z:
https://www.pwc.com/ve/en/publicaciones/assets/IFRS%2016%20Leases%20_%20Are%20you%20ready_.pdf

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČÚL	česká účetní legislativa
EAT	zisk po zdanění
EBIT	zisk před úroky a zdaněním
EBITDA	zisk před úroky, odpisy, amortizací a zdaněním
EBT	zisk před zdaněním
EU	Evropská unie
FASB	Rada pro standardy finančního účetnictví
IAS	Mezinárodní účetní standardy
IASB	Rada pro tvorbu mezinárodních účetních standardů
IASC	Výbor pro tvorbu mezinárodních účetních standardů
IFRS	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
ÚZ	účetní závěrka
ROA	rentabilita aktiv
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
VZZ	výkaz zisku a ztráty

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 04. 2019

.....
Bc. Denisa Musilová

Seznam příloh

Příloha 1 Účetní výkazy společnosti Fly Czech, a.s. dle české účetní legislativy